

Kostanjeviške novice

*Glasilo Občine
Kostanjevica na Krki*

december
2018

številka 63
Brezplačni
izvod

foto: Maj
Kerin Colarič

Kostanjeviške novice

številka 63 | december 2018

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki
Kontakt: kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorna urednica
Alenka Žugič Jakovina

Uredniški odbor

Anita Grubar
Nejc Jordan
Marjana Krhin
Kristina T. Simončič

Urednik fotografije

Maj Kerin Colarič

LEKTORICA

Valerija Stopar

OBLIKA IN POSTAVITEV

Janja Baznik

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Maruša Lapuh
FKK 2018, predstava *Jetniška balada* Oscarja Wilda v režiji Ivana Peternelja.
Na fotografiji Janja Majzelj in Nino de Gleria.

TISK

Tiskarna Igma-Graf, Martin Škofljanec, s. p.

NAKLADA 1.000 izvodov

Kostanjeviške novice so vpisane v razvid medijev pod zaporedno številko 2196.

ISSN 1854-9284

Časopis je v elektronski obliki dostopen na spletni strani občine: www.kostanjevica.si, kjer najdete tudi arhiv preteklih števil.

Enkrat vmes bo nastopila mala večnost, obdobje, ko bo vse dobro in prav in se bo zdelo, da se nikoli ne bo ne spremenilo ne končalo. Adam si je mislil, da takrat kljub zavajajočemu občutku ne sme zamuditi niti trenutka. Trenutki pridejo in minejo. Kdor si jih nabere, jih ima, komur uidejo, ostane brez. Tako preprosto je to. Adam se je veselil časa, ki prihaja, in svetle misli so sčasoma prekriale skrbi.

Sebastijan Pregelj, Vdih. Izdih.

Trenutek 1: prvi vikend v juliju. Festival FKK. Množica ljudi, odlične predstave, veliko dobre energije.

Trenutek 2: 17. avgust, pozno zvečer, po proslavi ob občinskem prazniku. Vedno enak občutek: slovesno, lepo, odmeva v meni. Ponosna sem in srečna, da bivam in soustvarjam v tem okolju. Razmišljam o ljudeh, ki so zaznamovali in še zaznamujejo naš svet: množica majhnih del, da nastanejo velike stvari, da vsi živimo lepše. Nekje v meni se še vrtijo čudovite podobe kraja iz novega promocijskega filma. Strinjam se z zaključnimi mislimi Melite Skušek: »Zavedajmo se, da živimo v najmanjšem mestu za največja doživetja in včasih poskusimo tudi zamižati, utihniti, ne videti samo slabih stvari.« Dodajam: ne sodimo, raje sodelujmo in pomislimo, vsak pri sebi, kako lahko prispevamo, da bo boljše za vse.

Trenutek 3: 16. november, prepolna Bučarjeva dvorana. Ob soočenju županskih kandidatov je prisotna misel, da nam ni vseeno, da obstajajo mladi ljudje, ki imajo energijo, hočejo sodelovati, si želijo napredka. In ja, znamo se kulturno pogovarjati.

Trenutek 4: 28. november. Predbožični sejem in dobrodelni koncert v šoli. Spet sijajno. Zaradi nastopov, iskric v očeh, izkazane solidarnosti in dobrote.

Trenutek 5: 6. december zvečer. Zadnje korekture preden bomo ta časopis poslali v tiskarno. Manjkajo le še uvodne misli. Kostanjeviške novice od marca 1997 beležijo trenutke, življenje v našem kraju. Veliko zagnanih, ustvarjalnih ljudi je že pisalo zgodbo tega časopisa, imamo odlični lokalni časopis, ki z vsebino in obliko sega visoko. V naslednjih štirih letih ga bomo ustvarjali Anita, Nejc, Marjana, Kristina, Alenka ter še veliko ljudi s svojimi prispevki. Prevezli smo zadolžitev in veliko odgovornost. S to številko se sestavljamo in učimo.

Naše bivanje je sestavljeno iz trenutkov. Bližajo se praznični dnevi, kmalu bo novo leto. Naj bo dobro in lepo. Naberite si trenutkov, čim več takih, da boste lahko kot Goethejev Faust, rekli: »Postoj, trenutek, kako si vendar lep!«

— Alenka Žugič Jakovina

foto: arhiv občine

OBČINA

Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Po dolgem času, ko smo končno uspeli vzpostaviti uredniško ekipo, je pred vami ponovno naš in vaš časopis, ki približuje dogajanje in dogodke našega kraja in občine. Tokrat bo dirigentsko palico vihtela odgovorna urednica Alenka Žugič Jakovina, Kostanjevičanka po rodu in srcu, ki bo s svojo ekipo črkam na papirju vdihnila dušo in pomen. Mi pa se bomo trudili, da vas sproti in ažurno obveščamo o vseh aktualnih dogodkih, razpisih, projektih in delu občine nasploh.

Hkrati mi dovolite, da se iskreno zahvalim vsem, ki ste mi na lokalnih volitvah namenili svoj glas in mi v tako velikem številu izkazali zaupanje za vodenje še enega mandata, kar mi je prineslo zmago že v prvem krogu. Vsekakor gre za priznanje minulemu delu in hkrati za zavezo, da s skupnimi močmi ustvarimo še boljše in lepšo prihodnost za naše občane.

Zavedamo se, da smo tukaj predvsem in samo zaradi vas, za svoje delo oziroma nedelo vam tudi odgovarjamo.

Glede na navedeno želim, da se Kostanjevica na Krki še naprej razvija kot za ljudi prijazna občina, ki zna prisluhniti slehernim potrebam različnih starostnih in interesnih skupin, seveda ob upoštevanju njenih finančnih zmožnosti.

Da pa bi to lahko uresničili, moramo predvsem prisluhniti drug drugemu, preseči gostilniška obrekovanja in pogrevanje preteklosti ter z roko v roki izvajati nove pridobitve za korist kraja in občine. In verjamem, da nam bo s skupnimi močmi in novim občinskim svetom, za kar ste nas ne nazadnje izvolili, tudi uspelo.

Vaš župan

Ladko Petretič

foto: Maj Kerin Colarič

REZULTATI LOKALNIH VOLITEV 2018, KI SO POTEKALE 19. 11. 2018

1 VOLILNA UDELEŽBA

Število volilnih upravičencev: 2.073 | Skupaj glasovalo po imeniku: 1.427 | Volilna udeležba: 68,84 %

2 REZULTATI VOLITEV ZA ŽUPANA

KANDIDAT (PREDLAGATELJ)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Ladko Petretič (Robert Zagorc in skupina volivcev)	758 (53,46 %)
2. Andrej Božič (Matjaž Krošl in skupina volivcev)	211 (14,88 %)
3. Andrej Rajar (Jože Junkar in skupina volivcev)	189 (13,33 %)
4. Vesna Hrovat (Ana Pajič in skupina volivcev)	111 (7,83 %)
5. Žan Colarič (Mitja Luštek in skupina volivcev)	93 (6,56 %)
6. Marjan Jerele (DD – Dobra država)	35 (2,47 %)
7. Andrej Kerin (SNS – Slovenska nacionalna stranka)	21 (1,48 %)

(9 glasovnic je bilo neveljavnih.)

3 REZULTATI VOLITEV V OBČINSKI SVET (Kandidati, ki so zapisani poudarjeno, so bili izvoljeni.)

Število volilnih upravičencev: 2.073 | Skupaj glasovalo po imeniku: 1.443 | Volilna udeležba: 69,61 %

(23 glasovnic je bilo neveljavnih.)

VOLILNA ENOTA 1 (Avgušine, Dolšce in Oštrc)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Anton Jarkovič (Martin Olovec in skupina volivcev)	156 (100,00 %)

VOLILNA ENOTA 2 (Črešnjevec pri Oštrcu, Črneča vas, Vrbje in Vrtača)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Matej Kuhar (Jože Žulič in skupina volivcev)	92 (100,00 %)

VOLILNA ENOTA 3 (Dobrava pri Kostanjevici, Dolnja Prekopa, Gornja Prekopa, Koprivnik, Malence in Sajevece)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Robert Zagorc (Sandi Tršinar in skupina volivcev)	137 (32,78 %)
2. Primož Kadunc (Matjaž Kadunc in skupina volivcev)	120 (28,71 %)
3. Aleš Keglevič (Mihaela Kegljevič in skupina volivcev)	82 (19,62 %)
4. Anton Kuhar (SD – Socialni demokrati)	46 (11,00 %)
5. Srečko Olovec (NSI – Nova Slovenija – Krščanski demokrati)	33 (7,89 %)

VOLILNA ENOTA 4 (Globočice pri Kostanjevici, Jablance, Karlče in Slinovce)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Matjaž Jakše (Ivica Jelenič in skupina volivcev)	81 (72,32 %)
2. Primož Gutman (SD – Socialni demokrati)	21 (18,75 %)
3. Andrej Kerin (SNS – Slovenska nacionalna stranka)	10 (8,93 %)

VOLILNA ENOTA 5 (Dobe in Kostanjevica na Krki)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Jože Kržičnik (Tanja Štokar in skupina volivcev)	276 (26,14 %)
2. Melita Skušek (SMC – Stranka modernega centra)	191 (18,09 %)
3. Blaž Zagorc (Andrej Božič in skupina volivcev)	163 (15,44 %)
4. Ivan Pirc (SLS – Slovenska ljudska stranka)	129 (12,22 %)
5. Žan Colarič (Mitja Luštek in skupina volivcev)	114 (10,80 %)
6. Marjan Jerele (Marko Štebe in skupina volivcev)	73 (6,91 %)
7. Omar Hanuna (SDS – Slovenska demokratska stranka)	64 (6,06 %)
8. Dragica Stanič (SD – Socialni demokrati)	46 (4,36 %)

VOLILNA ENOTA 6 (Grič in Orehovec)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Tone Hodnik (SLS – Slovenska ljudska stranka)	103 (68,67 %)
2. Anton Zagorc (Franci Gorenc in skupina volivcev)	47 (31,33 %)

VOLILNA ENOTA 7 (Ivanjše, Kočarija, Male Vodenice, Podstrm, Ržišče, Velike Vodenice in Zaboršt)

KANDIDAT (IME LISTE/PREDLAGATELJA)	ŠT. GLASOV (ODSTOTEK)
1. Janez Gunde (Valentin Jenškovec in skupina volivcev)	64 (43,54 %)
2. Andrej Rajar (SD – Socialni demokrati)	48 (32,65 %)
3. Silvester Miklavž (SMC – Stranka modernega centra)	35 (23,81 %)

Občinski praznik 2018

Ob letošnjem občinskem prazniku je bila 17. avgusta slavnostna seja Občinskega sveta v nekdanji samostanski cerkvi Galerije Božidar Jakac.

Uvodoma je številne zbrane pozdravil direktor galerije Goran Milovanović. Župan Ladko Petretič je v govoru orisal delovanje občine in povzel najpomembnejše naložbe in projekte. Zahvalil se je vsem, ki s svojim delom in sodelovanjem prispevajo h kvalitetnejšemu življenju v občini. Podelil je tudi občinska priznanja. Kostanjeviški zlatnik sta prejela Stanislav Matija Tomazin in Viljem Punčuh, kostanjeviški srebrnik Mojca Jevšnik ter zlato plaketo Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki.

V kulturnem programu z naslovom Neznani znanci,

ki ga je zasnovala in povezovala Melita Skušek, so bili s kratkimi filmi predstavljeni posamezniki, ki so v svojem času pomembno oblikovali ali vplivali na življenje v Kostanjevici. Ljudje, ki jih poznamo po imenih, vendar so v našem okolju na nek način neznani: Marija Švalj, velika ljubezen pesnika Alojza Gradnika; Jože Likar, ki je ustanovil kostanjeviško vinarstvo; pisateljica Ilka Vašte je del otroštva preživela v stavbi, kjer sta danes občina in knjižnica; Leopold Potrebin je bil učitelj in ustanovitelj prve kostanjeviške godbe; zdravnik dr. Ivan Oražen; Marijan Špilar je bil atlet, učitelj športa, ravnatelj in trener; svetovljanski Kostanjevičan, trgovec in fotograf Franc Rabuse ter gozdar in izumitelj ladijskega vijaka Josef Ressel. >

Z glasbo in plesom so dogodek obogatili pevka Neža Jurečič ob spremljavi kitarista Tadeja Kraševca, Marko Feguš ob spremljavi harmonikarja Uroša Polanca, pevska skupina kostanjeviške osnovne šole v sestavi Iza Pucelj, Nika Klemenčič, Larisa Kuhar, Ana Pirnar, Pia Miklavž in Taja Kržičnik, plesna skupina Harlekin ter Pihalni orkester Kostanjevica na Krki.

Večer se je podaljšal v noč z druženjem občanov na galerijskem dvorišču.

— Alenka Žugič Jakovina
foto: Boštjan Colarič

Prejemniki občinskih priznanj 2018

Stanislav Matija Tomazin Kostanjeviški zlatnik

Stanislav Matija Tomazin je s svojim strokovnim, inovativnim pristopom ter povezovalnim duhom povzdignil delovanje Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki na izjemno visoko raven. Aktivnosti društva so vidne v lokalnem, regionalnem, nacionalnem in mednarodnem prostoru. Od ustanovitve društva je bil član upravnega odbora, od leta 1997 pa je tudi njegov predsednik. Zaslužen je za sloves in promocijo cvička, saj je med drugim sodeloval pri pripravi pravilnika o vinu z oznako PTP. Veliko mero poguma in drznosti je pokazal, ko je v Kostanjevico na Krki kar osemkrat pripeljal in vodil organizacijo največje prireditve dolenjskih vinogradnikov – Teden cvička, aktivno je sodeloval tudi pri organizaciji odmevne prireditve Festival vin vinorodne dežele Posavje leta 2006. Ob praznovanju 750-letnice mesta Kostanjevica na Krki se je zavzel za pridobitev cepiča potomke najstarejše vinske trte z Lenta, pred petimi leti je dal pobudo za mobilni vinski hram, ki služi promocijskim dejavnostim društva, letos pa si je še posebej prizadeval za ponatis knjige *Naš cviček* Jožeta Likarja iz leta 1955. Ves čas se trudi za ohranjanje dediščine, hkrati pa sledi

foto: Boštjan Colarič

trendom na področju vinogradništva in vinarstva ter želi v vrste društva pritegniti čim več novih članov, še zlasti iz mlajše generacije. Stanislav Matija Tomazin je tudi ustanovni član in prvi predsednik kostanjeviškega Društva domače koline, že več kot dve desetletji aktivno deluje v upravnem odboru Zveze društev vinogradnikov Dolenjske, pred dvanajstimi leti pa je bil imenovan za ambasadorja cvička in je predstavnik cvičkovega dvora. Pomembna je bila tudi njegova vloga predsednika komisije za finance pri izvedbi praznovanja 750-letnice mesta Kostanjevica na Krki in pri aktivnostih v zvezi z ustanovitvijo Občine Kostanjevica na Krki. Zaradi vsega naštetega in brezmejnne zavzetosti za prepoznavnost Kostanjevice na Krki, mu je Občina Kostanjevica na Krki podelila priznanje kostanjeviški zlatnik.

Viljem Punčuh

Kostanjeviški zlatnik

Viljem Punčuh se je z veliko mero energije zgodaj vključil v družbeno in politično delovanje v kraju ter tako prispeval k razvoju in prepoznavnosti Kostanjevice na Krki. Številnim, predvsem domačinom, je leta 1974 omogočil zaposlitev, ko je v prostorih današnje Galerije Božidar Jakac vzpostavil proizvodni obrat Iskre Šentjerneje s programom Svetlobni regulatorji in zabavna elektronika. Leta 1969 je za kar 25 let prevzel vodenje Turističnega društva Kostanjevica na Krki. Pod njegovim vodstvom je bila leta 1971 narejena prva zasaditev okrasnih rastlin na prostoru pri vodnjaku ob farni cerkvi, leta 1980 pa so zasadili 88 lip v spomin na tedanjega predsednika Tita. Mogočne lipe še danes krasijo mesto, Čebelarstvo društvo Kostanjevica na Krki pa je v sodelovanju z Občino Kostanjevica na Krki minulo leto na njegovo pobudo posušene lipe nadomestilo z novimi. Pod vodstvom Viljema Punčuha je Turistično društvo v tistem času zgradilo most čez Studeno in stopnice na kopališču Otok, postavljene so bile mestne luči, klopi, koši za smeti in cvetličnjaki, skrbeli so tudi za vzdrževanje zasaditvenih površin. V GBJ je bil postavljen kiosk za prodajo spominkov, razglednic ter vstopnic, z izkupičkom pa je društvo financiralo zaposlene v kiosku. Ob grajskem obzidju je društvo uredilo sprehajalno pot, redno pa so tudi skrbeli za košnjo na mestnem kopališču, ocenjevali urejenost vasi takratne krajevne skupnosti ter sodelovali na prireditvah v Kostanjevici. Leta 1969 je bil Viljem Punčuh izvoljen za predsednika Prforcenhausa. Več kot 20 let je vodil krajevno organizacijo ZB NOB Kostanjevica na Krki. Prizadeval si je, da so vzdrževanje spomenikov prevzele delovne organizacije in poskrbel, da so se pri vseh spominskih obeležjih vršile spominske slovesnosti in druženja. Viljem Punčuh se je ves čas ukvarjal tudi s čebelarstvom in v Čebelarstvu društvu Kostanjevica na Krki dalj časa opravljal delo tajnika in blagajnika. Zaradi vseh njegovih dolgoletnih osebnih in društvenih prizadevanj za ugled ter napredek Kostanjevice na Krki in njenih ljudi, mu je Občina Kostanjevica na Krki podelila priznanje kostanjeviški zlatnik.

Mojca Jevšnik

Kostanjeviški srebrnik

Mojca Jevšnik je več kot tri desetletja aktivno vpeta v kulturno dogajanje občine Kostanjevica na Krki. Kot učiteljica glasbe od leta 1987 vodi dva pevska zbora in različne pevske skupine in sestave, se udeležuje pevskih revij in glasbenih srečanj, kjer njeni otroški in mladinski zbori prejemajo najvišje ocene zunanjih spremljevalcev revij. Učenci pod njenim vodstvom sodelujejo na različnih občinskih in društvenih prireditvah, je pobudnica humanitarnih koncertov, s sodelavci pa je tudi avtorica različnih glasbenih predstav za širšo publiko. Z mladinskim pevskim zborom se vsako leto udeležuje največjega slovenskega zborovskega srečanja v Mariboru, Zborovskega buma, na katerem sodeluje več tisoč mladih pevcev. Z inovativnimi pristopi ji je uspelo, da je zborovsko petje za učence tudi v današnjem svetu še privlačno. Mojca se zavzema za to, da si lahko vsak odmeri svoj košček kulturnih dobrin, zato sodeluje tudi pri različnih projektih, kot so Igrišče za gledališče in Dnevi evropske kulturne dediščine. V zadnjih dvajsetih letih se je uveljavila tudi kot dirigentka oz. zborovodkinja odraslih pevskih zborov, med njimi MPZ Svit iz Krškega, MPZ Vlaste Tavčar in MPZ Minibus iz Šentjerneja, bila je tudi prva vodja pevske skupine Društva podeželskih žena Pod Gorjanci Kostanjevica na Krki, ki jo z vmesnimi prekinitvami vodi še danes. Pevke, ki v zadnjem času gojijo izključno ljudsko petje, na način, kot se je pelo nekoč, se pod njenim vodstvom uspešno preizkušajo na srečanjih ljudskih pevcev, vsako leto pa pripravijo tudi samostojni koncert *Pa zapojmo eno po ...* Pri tem je njena podpora izjemno dragocena, saj terja veliko vloženega truda, da koncerti žena, ki sicer nimajo glasbene izobrazbe in jim petje predstavlja predvsem razvedrilo in odmik od vsakdanjih obveznosti, tudi uspejo. Zaradi izjemnega čuta do kulturne dediščine, povezovanja več generacij in njenih prizadevanj, da obogati kulturno življenje v šoli in občini, je Mojci Jevšnik Občina Kostanjevica na Krki podelila občinsko priznanje – kostanjeviški srebrnik.

Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki

Zlata plaketa Občine Kostanjevica na Krki

Usmeritve društva, ki je bilo ustanovljeno marca 1993, so že vse od nastanka povezane z izobraževanjem vinogradnikov in vinarjev ter skrbjo za dvig kvalitete in promocijo vin, še posebej cvička. Tako od leta 1999 v lastnem enološkem laboratoriju za vinogradnike opravljajo analize za alkohol, kisline in prosto žveplo, redno pripravljajo strokovna predavanja o pripravi na trgateg, vodene degustacije mladih vin, ocenjevanja vin in strokovne ekskurzije. Organizirajo tudi tečaje o fitofarmaceutskih sredstvih, kletarstvu in degustaciji vin. Vsako leto pripravijo slovesno trgateg mestne vinske trte. Skupaj z Društvom domače koline Kostanjevica na Krki

organizirajo Praznik vina, kruha in suhega sadja, posebej odmevni pa sta bili prireditvi Dnevi cvička in Teden cvička, ki so ju organizirali kar osemkrat. V letu 1999 je društvo razvilo svoj prapor, ob praznovanju 20-letnice pa je bil svojemu namenu predan tudi mobilni vinski hram, izdelan iz starih brun in krit s slamo. Društvo je vodilno med vsemi 32 društvi Zveze društev vinogradnikov Dolenjske po izjemnih dosežkih, saj so njihovi člani osvojili kar pet naslovov kralja cvička, trije člani so bili imenovani za ambasadorje cvička, v svojih vrstah pa imajo tudi prvo cvičkovo princeso. Za vse, kar je v zadnjih 25 letih Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki naredilo za svoje člane ter promocijo vin in Kostanjevice na Krki, je Občina Kostanjevica na Krki društvu podelila zlato plaketo in denarno nagrado v višini 500 EUR.

Kostanjevici drugo mesto med izletniškimi kraji

Turistična zveza Slovenije vsako leto organizira tekmovanje *Moja dežela – lepa in gostoljubna*, ki se ga redno udeležuje tudi naša občina. Po letu 2013, ko je Kostanjevica prejela priznanje za 1. mesto v Posavju in 2. mesto na državni ravni, je bila Kostanjevica letos ponovno med dobitniki priznanj. Na zaključni prireditvi ob Dnevih slovenskega turizma v Portorožu je župan Ladko Petretič prevzel priznanje za 2. mesto v kategoriji Izletniški kraji. Prvo mesto je pripadlo Predjami, tretje pa koroški vasi Šentanel. V oktobrski številki revije *Lipov list*, ki jo izdaja Turistična zveza Slovenije, je bil ob tej priložnosti objavljen tudi prispevek z naslovom *Majhno mesto za velika doživetja* s slikovnim gradivom o Kostanjevici na Krki.

Državna ocenjevalna komisija je naš kraj obiskala v sredo, 8. avgusta 2018. O splošnem vtisu so zapisali, da je Kostanjevica na Krki izletniški kraj ob reki Krki z mnogimi ostanki kulturne dediščine, na njihovih fasadnih stenah pa je vidno zaznamovano, do kod je segala voda v času poplav. Komisija je našela dobre posebnosti kraja: veliko obnovljenih fasad, leseni mostovi, kolesarske poti, Kostanjeviška jama

z večkratnimi ogledi na dan, ribogojnica, novo parkirišče in šotorišče, urejeni drevoredi in nove zasaditve, usmerjevalne table, Galerija Božidar Jakac in Forma viva, ponudba vodnih športov, torta Kostanjevica, na desni strani Krke velik parkovno urejen prireditveni prostor. Moteče posebnosti, ki so jih izpostavili, pa so: mostovi, potrebni obnove, neurejeni oziroma neprimerni ekološki otoki, preslabo označena lokacija TIC-a, prazne propadajoče hiše in slaba motiviranost prebivalstva do turizma.

Rezultati ankete o turizmu, ki se je izvajala poleti, kažejo, da prebivalci načeloma podpirajo razvoj turizma v Kostanjevici na Krki in vidijo prednosti tako v koristi za lokalno gospodarstvo kot za lokalno skupnost. Turizem pozitivno vpliva na lokalno identiteto, kulturo in dediščino Kostanjevice na Krki ter na kakovost življenja v kraju. Analiza rezultatov kaže tudi, da si prebivalci želijo boljše obveščenosti oziroma vključenosti v načrtovanje in razvoj trajnostnega turizma, s čimer bi imeli tudi jasnejše informacije, kdo v občini sploh skrbi za razvoj turizma.

— Karla Gašpar

Energetska sanacija osnovne šole v Kostanjevici na Krki

V petek, 5. oktobra 2018, so predstavniki družbe Petrol, d. d. in Občina Kostanjevica na Krki podpisali koncesijsko pogodbo za izvedbo projekta POGODBENO ZAGOTAVLJANJE PRIHRANKOV ENERGIJE Z NAMENOM ENERGETSKE SANACIJE JAVNIH OBJEKTOV V LASTI OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI. V okviru projekta se bo tako celovito energetska sanirala osnovna šola, v vrtcu pa se bo vzpostavilo energetska upravljanje objekta z ustrežno regulacijo ter vzpostavitvijo ustreznega delovanja ogrevalnega vira.

Glede na stanje posameznega dela objekta bodo glavni ukrepi sanacija fasade na novem delu šole in telovadnici, toplotna izolacija podstrešja in strehe, zamenjava stavbnega pohištva ter vgradnja zunanjih senčil. Potrebe po toploti se bodo zagotavljale s toplotno črpalko voda/voda, kot vršni vir je predviden manjši plinski kotel. Za enakomerno ogrevanje se bodo vgradili termostatski ventili ter izvedlo se bo hidravlično uravnateženje. Uredilo se bo prezračevanje v jedilnici in telovadnici, kjer se bosta vgradili prezračevalni napravi z rekuperacijo toplote. Razsvetljava se bo sanirala z vgradnjo energetska učinkovitih LED svetlobnih virov. Rekonstruirala se bodo tudi merilna mesta za električno energijo.

Vzporedno z ukrepi energetske sanacije bo občina v okviru te operacije na objektu osnovne šole izvedla še druge investicijske ukrepe, ki bodo zagotovili

celovito obnovo. V sklopu teh ukrepov se bo izvedla revitalizacija fasade in zamenjava strešne kritine na starem delu šole ter manjša investicijsko vzdrževalna dela, ki zagotavljajo, da bo objekt osnovne šole po prenovi spet v ustreznem stanju. V vrtcu se bo vzpostavilo ustrezno delovanje sistemov ter uvedlo energetska upravljanje.

Koncesija se podeljuje za obdobje 15 let. Investicijska vrednost znaša približno 1.540.000 €. Občina je pri Ministrstvu za infrastrukturo uspela na javnem razpisu in tako pridobila 540.864 € kohezijskih sredstev, ostalo pa bosta zagotovili družba Petrol, d. d. in Občina.

Z navedeno investicijo se bodo zagotovili prihranki toplote približno 140.000 kWh in električne energije 127.000 kWh, skupaj torej skoraj 270.000 kWh – kar pomeni do 25 % obstoječe rabe toplote objektov in okrog 70 % obstoječe rabe električne energije objektov. Vrednost prihrankov znaša 75.000 € (brez DDV), skupaj z vzdrževanjem.

Pomemben je tudi okoljski vidik, saj je zmanjšanje emisij CO₂ za kar 135 ton, kar pomeni skoraj toliko, kot ga na leto vsrka 6.000 dreves.

Izvedba projekta je predvidena do ogrevalne sezone 2019/2020.

— Anita Krajnc

foto: Peter Pavlovič

Slavnostna otvoritev stražnega stolpa

2. junija 2018 je bil v Črneči vasi poseben dan za vaščane, ki so ob slavnostni otvoritvi obnovljenega stražnega stolpa pripravili pravo veselico. Občina Kostanjevica na Krki, ki je lastnica objekta, je leta 2012 pričela z aktivnostmi za njegovo prenovu. V letu 2015 je bila obnovljena streha, sanirani so bili temelji, v letu 2017 je potekala celovita sanacija notranjosti z elektrifikacijo. V letu 2018 pa je bila dokončno >

urejena okolica z urbano opremo. Ob otvoritvi je bila zasajena lipa in postavljen spominski kamen. V stolpu sta ohranjena dva zvonova, ki zvonita trikrat dnevno in ob različnih dogodkih, npr. nevarnosti toče ali ob smrti v vasi. V pritličju stolpa je razstava starih fotografij iz življenja tamkajšnjih prebivalcev. Občina je s tem pridobila novo turistično znamenitost, kajti stolp je eden izmed redkih ohranjenih mojstrov in iz zadnje četrtine 15. stoletja.

— Karla Gašpar

foto: Peter Pavlovič

Slavnostna otvoritev obnovljene poslovilne vežice

Poslovilna vežica, ki je v lasti Občine Kostanjevica na Krki, je bila grajena s prostovoljnimi prispevki prebivalcev tedanje krajevne skupnosti in predana v uporabo leta 1988. V vežici so razstavljena likovna dela slovenskega umetnika Valentina Omana, ki so bila donirana leta 1990. Sprva je bila

v občinskem proračunu za leto 2018 načrtovana le obnova strehe in fasade na objektu, vendar je župan Ladko Petretič prepoznal potrebo po dodatnih delih tudi v notranjosti. Izolirani so bili stropi, obnovljena električna napeljava, zamenjano stavbno pohištvo, vgrajena nova zmogljiva klimatska naprava, nova talna keramika ter kupljena nova žalna oprema. Na novo je urejena tudi okolica objekta, asfaltirana je dohodna pot in ploščad pred vežico, prenovljena je javna razsvetljava in hortikulturna ureditev, za katero je poskrbela nekdanja domačinka Mojca Olovec Smrko. Ob tej priložnosti je pater Janez Hollenstein, nekdanji prior kartuzije Pleterje, Galeriji Božidar Jakac doniral kip iz kamna in železne cevi. Umeščen je pred obzidjem pokopališča in ima naslov *Sursum corda*, kar pomeni »Kvišku srca«. Stroške obnove poslovilne vežice in okolice je v celoti krila Občina Kostanjevica na Krki, Kostak, d. d. kot koncesionar pa je obnovil obzidje pokopališča. V prihodnje je načrtovana dodatna parkovna ureditev s prostorom za raztros pepela.

— Karla Gašpar

foto: arhiv občine

Nakup vozila za urgentnega zdravnika

Za izvajanje dejavnosti Zdravstveni dom Krško potrebuje vozila za različne namene, zato je izrednega pomena tehnična brezhibnost le-teh ter ustrezna, s predpisi določena oprema. Glede na trenutno stanje vozil, njihovo starost ter prevožene kilometre

se je Občina Kostanjevica na Krki skupaj s soustanoviteljico Zdravstvenega doma Krško, Občino Krško prijavila na javni razpis pri Ministrstvu za zdravje Sofinanciranje investicij na primarni ravni zdravstvene dejavnosti v RS za leto 2018 za nakup

motornega vozila oblike SUV za urgentnega zdravnika. Na razpisu smo bili uspešni, saj smo pridobili 16.752,60 €, razliko do 32.000,00 €, kolikor je stalo vozilo, pa bomo pokrili Občina Kostanjevica na Krki, Občina Krško in ZD Krško.

— Anita Krajnc

foto: arhiv občine

Cene programov predšolske vzgoje

Cene posameznih programov predšolske vzgoje v vrtcu Plavček pri OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki od 1. 9. 2018 dalje znašajo:

starostna skupina 1–3 let:	505,85 €
otroci 3–4 let:	398,73 €
kombiniran oddelek:	412,76 €
starostna skupina 3–6 let:	345,81 €

Cene programov so oblikovane na podlagi Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih, ki izvajajo javno službo.

— Anita Krajnc

Soočenje županskih kandidatov 2018

V Kostanjevici na Krki smo bili letos prvič priča soočenju županskih kandidatov pred občinskimi volitvami. Za organizacijo tega dogodka je poskrbelo Mladinsko društvo Kostanjevica na Krki in zainteresirani posamezniki. Soočenje je potekalo v petek, 16. novembra, v stari Bučarjevi dvorani.

Na soočenje so bili povabljeni vsi županski kandidati. Udeležilo se ga je pet od sedmih kandidatov, in sicer Andrej Božič, Vesna Hrovat, Ladko Petretič, Žan Colarič in Marjan Jerele. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Kandidati so na začetku odgovarjali na splošna vprašanja iz različnih tem, ki sta jih zastavljala moderatorja. V drugem delu dogodka pa so svoja vprašanja lahko zastavili tudi občani.

Soočenje je potekalo nad pričakovani, v zelo spoštljivi in mirni maniri. Moderatorja Luka Krošl in Jan Strajnar sta bila na dogodek dobro pripravljena. Največ pogledov pa je prejel triangel, ki je utišal še tako glasnega govornika, ko je prekoračil svoj časovni limit.

Dogodek je nakazal predvsem dvojno. Globoko potrebo po skupnem prostoru za vse občane, ki bi omogočal druženje in povezovanje v različnih oblikah. To se je pokazalo predvsem s tem, da je bil edini prostor, kjer je soočenje lahko

potekalo, vadbeni prostor godbe, pa še ta je bil občutno premajhen. Druga stvar, ki jo je dogodek z veliko obiskanostjo pokazal, pa je bila ta, da tudi v tako mali občini, kakor je kostanjeviška, obstaja potreba po demokratičnem udejstvovanju in dialogu.

Vsem, ki ste na karkšenkoli način pomagali pri organizaciji dogodka, se Mladinsko društvo toplo zahvaljuje.

— Mladinsko društvo Kostanjevica na Krki

foto: Peter Pavlovič

Lado Smrekar: 90 let ljubezni in poguma

»Kostanjevica nosi v sebi izjemen *genius loci*, je več kot enega življenja vredna in jaz sem ji to življenje dal na razpolago in ji služil, dokler sem mogel.«

Živimo v času, ko vsi hlepimo za uspehom.

Z mislijo na uspeh polagamo v zibelke svoje otroke, uspeha želimo bližnjim, ko jim segamo v roke ob poslavljanju leta, mediji pa so polni nasvetov, kako postati uspešen v treh korakih ali še bolje, kar čez noč. Lado Smrekar je človek, ki mu je uspelo. V svojih sanjah je našel vizijo, v sebi pa moč in pogum, da je vztrajal. Je mož, ki mu v Kostanjevici na Krki ni enakega. Učitelj, ravnatelj, režiser, igravec, pesnik, predsednik Kulturnega društva Lojze Košak in Tedna kulture, ustanovitelj Dolenjskega kulturnega festivala, Galerije Jožeta Gorjupa, Lamutovega likovnega salona, Galerije Božidar Jakac, organizator Grafičnega bienala jugoslovanskih otrok, mož, oče, dedek, strastni bralec, pronicljiv mislec in še in še. Življenje je tako rekoč zgrabil za roge in dal svojemu času dobro vedeti, kdo je njegov gospodar. Za Kostanjevico na Krki je naredil nepredstavljivo veliko. Za tako imenitne dosežke mora biti človek na pomembnem institucionalnem položaju, zavidljivo samozavesten in neomajno odločen. Pa vendar se zdi, da ga je vse-skozi gnala predvsem ljubezen. Ljubezen do vsega lepega, ljubezen do umetnosti, do kulture jezika, gledališča, do žene Marije, ljubezen do poučevanja,

vzgajanja in ne nazadnje ljubezen do Kostanjevice in ljudi, ki so živeli v njej.

V nedeljo, 11. novembra, je Lado Smrekar v sobi Doma starejših občanov v Krškem ob meni in svojem sinu dr. Andreju Smrekarju, obujal spomine na bližnjo in daljno preteklost.

Rojen je bil v Zagorici pri Mirni na Dolenjskem. »Na svoj dom, na svoj rojstni kraj imam najlepše spomine,« pravi. »Starši so bili patriarhalno vzgojeni, a oče je zgodaj umrl. Izgubil sem ga v prvi gimnaziji. Takrat so bili vojni časi in o tem nisem nič vedel. Šele čez čas sem izvedel in se nekako prikopal in dokopal do njegovega groba. Mama je pa dolgo živela. Bila je babica in velikokrat se spomnim, da je bila Cankarjeva mama tudi babica. To je bil lep poklic. Mama je diplomirala, šolala se je v Ljubljani pri dr. Lavriču, ki je takrat vodil babiško šolo. Tam se je navzela tudi marsikatero lepe navade in običaja. Bila je bistra in iz znane družine Kozlevčarjev.« V šolo, se spominja, je hodil peš. »Takrat drugega prevoza nismo imeli. Eno uro pa en četrt je moj rodni dom od šole. Eno uro in četrt vsak dan hoje z vsemi dogodki, ki so se dogajali šolarjem na poti.«

Svojo ženo Marijo, za katero je pred šestimi leti v intervjuju za *Dolenjski list* dejal, da je nosila polovico njegovih bremen, tudi službenih, je prvič videl že kot študent na učiteljski. »V enem pevskem zboru je pela. Prav na robu – jo še zdaj vidim, kje je stala – punče z dvema kitkama – ko je pela v

tistem zboru, jaz sem se pa zagledal vanjo. Enkrat za vselej.« Odločitev za poroko pa je pravzaprav pospešila bolezen. »Vnetje sklepov, zlasti na rokah, tako da sem na ohceti imel na kolenih ogreto opeko in sem si na tisti opeki grel roke, ker je grozovito bolelo. Ne vem, kako sem se te nadloge potem rešil enkrat za vselej. In takrat nisva bila še poročena, ona pa je skrbela zame, gospodinjala mi je in to tako ljubeznivo. Glavo mi je lahko vzdignila le tako, da me je prijala za lase, ko sem moral popiti zdravilo. Potem pa se je to srečno končalo.«

Prvo službo je Lado Smrekar opravljal v Sarajevu, neke vrste pomoč Slovenije ostalim republikam v Jugoslaviji. Njegov prvi dekret je bil za Čačak, vendar so ga potem kmalu dodelili v Sarajevo, kjer je služboval v hiši ob svetovno znani reki Miljacki. »Vendar ta idila ni dolgo trajala, ker sem bil pozvan k služenju vojaškega roka, tega sem pa odslužil kot kanonir v Osjeku in Slavonski Požegi. Potem pa sem bil dodeljen v domovino, v svojo ljubo Slovenijo, in sicer v okraj Krško. Takrat sem se ravno oženil in si ustvaril družino, zato mi je bilo predvsem pomembno, da iščem službo s stanovanjem zase in za svojo družino. Ko so me potem vprašali na okraju v Krškem, če bi šel v Kostanjevico, sem odgovoril, samo da dobim stanovanje, grem kamorkoli. In tako so me poslali v Kostanjevico.«

V Kostanjevico je leta 1953 prišel že z dediščino naukov, ki so mu jih zapisali trije veliki književniki Fran Saleški Finžgar, Oton Župančič in Lily Novy.

»Bodi zvest narodu in domovini. Ne pestuj sam sebe in se žrtvuj za skupnost.« Mu je napisal Finžgar.

»Pogum, pogum je vse! Če ti umre pogum, umre ti z njim srce in um, dokler v tebi pa pogum živi, ni v svetu sile, ki te pogubi.« Je zapisala Lily Novy.

»Delaj, ustvarjaj, snuj, drugim, ne sebi se žrtvuj!« in »Brez proslav je najlepše, dokler nisi slaven, si mlad.« Je dejal Oton Župančič.

In teh, pravi, se je vedno zvesto držal.

»Nikdar ne bom pozabil, kako sva z izkušenim prosvetnim delavcem Stankom Gajškom šla iz Kostanjevice,« z zanosom nadaljuje, »pa prideva na most čez Krko in zagledam tam na levi strani

poslopje kostanjeviške šole. To, ne boste verjeli, je bila ljubezen na prvi pogled. Tega pogleda s tega mostu ne bom nikdar pozabil. Še zdaj ga nosim v sebi. In tako sem potem nastopil v Kostanjevici, ki je bila ljubezen na prvi pogled. In danes lahko rečem: Zvestoba do groba. Nikdar več se nisem premaknil drugam.« Delal je vse, kar je prišlo pod roko, pravi, vsega se je lotil, kar je bilo treba. Najprej pa je preučil potrebe kraja. »Ko sem to preučeval, sem prišel do spoznanja, da je treba krepko zaorati in zaoral sem in zdržal. Kostanjevica sama nosi v sebi izjemen *genius loci*, je več kot enega življenja vredna in jaz sem ji to življenje dal na razpolago in ji služil, dokler sem mogel.«

Po dobri uri pripovedovanja se je prijel za glavo in vzkliknil: »Tega je o g r o m n o, tega je preveč! Jaz sem to premišljeval, so to sanje ali je bilo res? Nisem več ločil sanj od resničnosti.«

Vse pa se je začelo, pravi, z njegovo največjo ljubeznijo, ljubeznijo do slovenske besede in do gledališča. Režiral je 26 gledaliških del, v katerih je tudi sam nastopil, če je bilo treba. »Zelo sem cenil in ljubil ljudsko igro, od *Pernjakovih* Prežihovega Voranca, ki smo jih po spletu dogodivščin igrali samo na premieri, torej samo enkrat, pa do *Miklove Zale*, ki smo jo igrali 35-krat. Pomislite, kakšen je fizični obseg, 35, in to v raznih krajih, od Ljubljane do Zagreba, Karlovca, Trsta, Gorice, Celovca, Celja in bog si vedi, kje še vse.« Nepredstavljenih 80 uporabnih igralcev je imelo gledališče v Kostanjevici takrat, tudi iz Krškega in Novega mesta so prihajali v Kostanjevico na vaje. »Vaj je bilo nešteto,« pravi in s pomenljivim nasmeškom nadaljuje, »zato je bilo tudi zgodb s teh vaj nešteto.«

»Obiskovalcev pa se je trlo,« nadaljuje, »to je danes skoraj nedopovedljivo. Ljudje so bili žejni teh kulturnih dobrin, ki so jih bili deležni v kostanjeviškem kulturnem domu. V Kostanjevici smo imeli enega najlepših, ne vem, zakaj so ga podrli – s kmečkimi žulji zgrajen, s prostovoljnim delom zgrajen. In so ga prodali in podrli in zdaj so tam neko drugo zgradbo postavili, ne vem, kako je z njo in čemu služi, to bomo še videli, to bo pokazal čas. Neizprosni jezdec – čas.« >

INTERVJU

V Kostanjevici je predvsem po njegovi zaslugi gostovalo vse, kar je bilo vrednega na slovenskem zemljevidu. »Razume se, povabil sem najboljše od najboljšega – in so prišli. Tudi vsi, količkaj vredni književniki so nastopili osebno v Kostanjevici na literarnih večerih. Kar Društvo slovenskih književnikov kompletno je prišlo v goste. Ni pa bilo nobenega hotela in je bilo veliko vprašanje, kako jih namestiti. Ni bilo treba dolgo čakati, ko smo jih namestili po vseh hišah, na hrano in stanovanje, in so gospodinjstva tekmovala med seboj, katero bo boljše in bo bolje postreglo, igralci pa, kateri bo bolje nastopil v svojem gledališkem poslanstvu.«

Lado Smrekar je opisal tudi, kako je »izkopal iz pozabe«, kot je slikovito dejal Andrej Smrekar, Jožeta Gorjupa in Jožeta Cvelbarja. »Jože Gorjup je bil slikar, kipar, pesnik in režiser, skratka »tavžetkinstler« v Kostanjevici in njega sem vzdignil in povzdignil na trajno mesto, v kolikor se ni on s svojim delom sam za vekomaj zapisal. Jože Cvelbar pa je bil pesnik in njune raztresene ude je bilo treba kar najpopolneje zbrati,« je dejal. »Gorjupove slike so bile na podstrešju namreč vse razmetane in popackane s kurjaki, vse smo restavriral po najboljših močeh.«

»Spominsko ploščo Gorjupu je odkril Božidar Jakac kot dekan Likovne akademije,« je poudaril Andrej Smrekar. »Tako da so tudi na ta način poudarili pomen dogodka.« In gospod Lado je takoj dodal: »Cvelbarju pa predsednik Društva slovenskih pisateljev. Zmeraj smo želeli biti širše orientirani, ne na sam kraj, ampak tudi na vseslovensko ozemlje.«

»Tudi časovno ste mislili širše, kajne?« sem vprašala. »Ko ste odpirali vrtec v Kostanjevici, ste doživeli

nekaj negotovanj in ste dejali, da je treba misliti 50 let naprej.«

»Ja,« je živahno dejal. »Celjska grofica Barbara je rekla: »Jaz mislim samo na zdaj.« »Jaz mislim pa samo naprej!« sem ji v duhu odgovoril! To je pa tisto, kar mi je Lily rekla: »Pogum! Pogum je vse! Če ti umre pogum, umre ti z njim srce in um, dokler v tebi pa pogum živi, ni v svetu sile, ki te pogubi.« To mi je napisala.«

Deležna sem bila tudi plastičnega opisa obnove kostanjeviškega samostana. »Kmetje so rekli: »Kaj pa misli ta pobec, da nas bo ta komandiral?« Ker sem dosegel, da so prepovedali razvažati kot gradbeni material nekdanji samostan. Podrt, požgan, potem ga je še nekdo podminiral, tako da so hitreje prišli do gradbenega materiala in ga razvažali. Ravno na osmega septembra, to je Marijin praznik, sem bil prvokrat tam. Zagledam tisto množico, ki mrzlično naklada opeke in drug gradbeni material in ga razvažajo potem za obnovo po vaseh, kjer so pač bili doma. Kmet je rekel: »Kaj pa mislite, da bo tam? Tam ne bo nikoli nič.« Vidite, zdaj je pa tik pred zdajci. Vsak čas bo še zadnji prostor, to je bivša prelatura, kot smo rekli, izročen javnemu namenu. Takrat pa sem pobožno hodil na razvaline kostanjeviškega gradu in vse naredil, kar je bilo v mojih močeh za njegovo obnovo.«

Preizkusil pa se je tudi v literaturi, že kot študent se je oglašal v posameznih časopisih in revijah. Kakšno pesem je napisal tudi na škatlico cigaret. »Ste kadili?« sem vprašala. »Pa kako,« je vzkliknil, »kot Turek!« »Stric Božo te je navadil,« je rekel njegov sin Andrej.

»Ja,« je odgovoril, »navadil me je stric Božo Borštnik. Imeli smo dobrega prijatelja v Kostanjevici, to je bil gospod Božo Borštnik, nečak znamenitega Ignacija Borštnika, in kar se je Borštnik pisalo, je takrat tudi nekaj veljalo. V duhovnem in fizičnem smislu. Pa sem tako začel kaditi. Bratranec Otona Župančiča je bil. Jaz sem pa k Otonu Župančiču že od mladega zahajal vsak teden. Če pa ni bilo mene k njemu, je pa Župančič prišel k meni v Akademski kolegij, kjer sem recimo stanoval takrat, ali pa dr. Gradnik. Gradnik je prebil vso noč na moji ohceti, tako smo bili intimni in v resničnih prijateljskih odnosih,« se spominja.

Pravi, da se preteklosti zdaj pogosto spominja, takrat sproti pa ni veliko razmišljal o tem. »Zdaj imam čas in razmišljam. Ogromno mi je dalo tudi branje, bral sem od vekomaj. Mama nam je na glas brala. Nikoli ne bom pozabil Mimi Malenšek: *Mlin nad Savo*, nadaljevanje. Pa je tudi nadaljevanje prebrala (se zasmeye). Še zdaj slišim ... Mi smo pa čakali, kaj bo prebrala. To je tudi najvplivnejša bralna šola za otroke – mama. *Mlin nad Savo*, nadaljevanje (se smeje) ...«

Zdaj živi v Krškem, vendar sem vseeno vprašala kateri prostor hiše v Kostanjevici mu je najljubši.

Za hišo v Kostanjevici je sam izbral lokacijo, pravi – bivše mestno smetišče. »Tam stoji naša hiša in seveda, vprašate, kateri prostor mi je najljubši, ja, kaj drugega kot moja delavnica, moja knjižnica! Edino, kar sem redno kupoval, so bile knjige. In te sem nosil v ta prostor, ki se mu zdaj pravi moja knjižnica. Tam sem sanjal in uresničil svoje ideje, svoje programe, zato mi je ta prostor ostal najljubši. V tisti sobi ni zmanjkalo nikdar ne idej, ne volje za uresničenje teh idej.« »Ni vam bilo žal ne časa ne počitka, ste nekje zapisali,« sem pripomnila. »Vse je v neprestanem gibanju in tu ni bilo časa za počitek,« je dejal.

Ob bližajočih se lokalnih volitvah za mesto župana v Kostanjevici na Krki sem Lada Smrekarja vprašala, kaj bi svetoval izvoljenemu na ta vplivni položaj.

»Vztrajati, vztrajati,« je v hipu odgovoril.

»Nikoli ne bom pozabil,« je dodal dr. Andrej Smrekar, »slavnostne maše ob 750-letnici Kostanjevice v farni cerkvi sv. Jakoba. Ko smo prišli ven, je pristopil k meni človek, se predstavil in rekel, da je doma nekje z vzhodnega hriba, z Ostrca ali Črneče vasi,

tam nekje. Bil pa je toliko starejši, da ga nisem mogel poznati iz šole in je rekel: »Ko je tvoj oče prišel v Kostanjevico, se je nehala diskriminacija čačarskega prebivalstva.« »Ja, tega nisem nikoli prenesel,« je pripomnil Lado Smrekar. »Čačarji so bili manj vredni,« nadaljuje Andrej, »in dobesedno je rekel: »Takrat se je nehalo zaničevanje nas, s teh višje ležečih vasi.« In pomislil sem, česa bi si lepšega lahko želel kot seštevek svojega dela, da se te ljudje na tak način spomnijo. In to je tisto, kar bi morali naši dejavni, tisti, ki se poskušajo angažirati v politiki, imeti pred očmi. Tukaj bi morali imeti vizijo, pa bo uspeh prišel. Če bodo služili ljudem, bodo ljudje to nagradili.«

Za konec sem si drznila iztrgati besede iz verza Alojza Gradnika, ki je zapisan na mozaiku na osnovni šoli, da sem lahko vprašala: »Gospod Lado Smrekar, česa vam ne bodo vzela leta?«

Po razmisleku je ganljivo počasi in preudarno odgovoril: »Tistega, kar se prelije v sina, mi ne bo nikdar žal – povedano v prisposodbi.«

Potem je v sobo stopila prijazna medicinska sestra, da bi gospodu Smrekarju izmerila sladkor, medtem ko je opravljala svoje delo, je še dodal: »Rojstvo in smrt. En pomišljaj je vmes. Kako dolg je ta pomišljaj med rojstvom in smrtjo, se pa nihče ne vpraša.«

December je. Lado Smrekar praznuje 90 let. Sprehodite se po mestnem jedru, zazrite se v mozaik na osnovni šoli, položite roko na njena vhodna vrata, obiščite katerega od dogodkov, ki jih požrtvovalno pripravljajo domačini, sprehodite se po Galeriji Božidar Jakac in na ta način izrazite hvaležnost slavljencu. Kdaj, če ne zdaj? Kdo, če ne mi? Nič ni samoumevno. Saj veste, kulturni hram se dolgo gradi, nepremišljen korak in že ga več ni.

— Anita Grubar
foto: fototeka GBJ

25 let delovanja Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki

31. 8. 2018 je v Galeriji Božidar Jakac potekala osrednja slovesnost ob 25-letnici delovanja Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki, ki jo je otvoril Pihalni orkester Kostanjevica na Krki in Vinogradniški zbor. Zbrane je nagovoril predsednik društva Stane Tomazin, ki ga vodi že 21 let in ga je skupaj s člani uspešno pripeljal do 25. rojstnega dne. Vsem članom se je zahvalil za delovanje v društvu in za doprinos mnogih vsebin, kajti s strokovnim delom, ustvarjalnostjo in inovativnostjo, predvsem pa s sodelovanjem na različnih dogodkih v lokalnem, regionalnem in nacionalnem prostoru so posamezni člani društva s svojimi kakovostnimi vini ponesli ime blagovnih znamk in glas društva izven meja Slovenije.

Ob srebrnem jubileju društva so najbolj prizadevnim in zaslužnim članom za posebne dosežke in srčnost podelili posebna priznanja in nazive, ki so bili predlagani že na občnih zborih društva od leta 2007 do 2018. Stane Tomazin in Ladko Petretič sta podelila priznanja častnim članom društva, ki so

dosegli starost 80 let in so aktivno delovali v društvu ter pripomogli k njegovemu razvoju in dosežkom. Prejeli so jih Jože Jankovič, Anton Juršič, Franc Kačič, Anton Repar in Ivo Jelenič. Naziv častni član društva so podelili kraljem cvička, cvičkovi princesi in ambasadorju cvička iz vrst kostanjeviškega društva, ki so zaznamovali ugled društva ter prispevali k promociji cvička, dolenske pokrajine in njenih ljudi. Priznanja so prejeli Stane Jarkovič, kralj cvička leta 1998; doc. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše, prva cvičkova princesa leta 1999; Toni Jarkovič, kralj cvička leta 2000 in 2007; Franc Gramc, kralj cvička leta 2003; Tone Unetič, kralj cvička leta 2011; Stane Tomazin, ambasador cvička leta 2006. Plaketo za izjemno angažiranje v društvu sta predsednik društva Stane Tomazin in podpredsednik Toni Jarkovič podelila Ladku Petretiču. Zlato plaketo za dolgoletno uspešno vodenje društva pa sta župan Ladko Petretič in podpredsednik društva Toni Jarkovič podelila predsedniku Stanetu Tomazinu.

Tudi v prihodnje bo Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki, ki združuje okoli 180 članov in članic, sledilo svoji viziji in poslanstvu, predvsem na področju kakovostne pridelave vin in izobraževanja članov ter dvigu slovesa cvičku PTP. Skrbelo bo za animacijo mladih generacij za sodelovanje v društvu, povezovanje in soustvarjanje z okoljem ter širšo promocijo Kostanjevice na Krki. S srčnostjo in z veliko mero ljubezni bodo vinogradnice in vinogradniki ohranjali vinogradniško kulturno krajino, skrbeli za gostoljubnost v edinstvenih zidanicah ter prenašali svoje vrednote na mlade generacije.

Društvu so za častitljivi jubilej čestitali poleg župana Ladka Petretiča, podpredsednika Zveze društev vinogradnikov Dolenske Uroša Flajsa, 20. cvičkove princese Ane Pavlin, kralja cvička Jerneja Martinčiča in ambasadorja cvička Janeza Pavlina tudi mnogi predsedniki in člani sosednjih društev ter prijatelji. Vsem udeležencem je bila na ogled likovna razstava z letošnjega Cvičkorela.

Ob 25-letnici delovanja Društva vinogradnikov Kostanjevica na Krki je nastal 15-minutni promocijski film, scenarij zanj je pripravila doc. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše, posnel in zmontiral ga je Boštjan Colarič. Film je odraz dela društva in ljudi, ki ga soustvarjajo, v njem aktivno delujejo in so ga zaznamovali z vidnimi dosežki. Prav tako skozi sliko prikazuje vinogradniško pokrajino, etnološke vsebine in doživetja. Promocijski film bo ostal srebrna zakladnica društvene dejavnosti vinogradnic in vinogradnikov Kostanjevice na Krki ter bogat opus dediščine. Vabljeni, da si ga ogledate na spletni strani društva: www.dv-kostanjevica.si.

KRONOLOGIJA DRUŠTVA

Društvo je 8. 5. 1993 ustanovilo trinajst članov, ki so bili predvsem ambiciozni vinogradniki in vinogradnice. Sprejeli so pravila, ki so bila spremenjena in dopolnjena še v letih 1997, 2001, 2013 in 2018. 10. 5. 1993 je bil sklican zbor vinogradnikov, ki se ga je udeležilo 33 članov. Naziv prvega predsednika društva je častno prejel Otto Sevšek. Člani so v tem letu že sodelovali na ocenjevanju vin v okviru največje in najodmevnejše prireditve dolenskih vinogradnikov – Tednu cvička. Od leta 1994 dalje je društvo vsako leto organiziralo društveno ocenjevanje vin, različne dogodke, aktivnosti in skrbelo za strokovno izobraževanje

članov. Leta 1999 si je društvo priskrbelo osnovno opremo za enološki laboratorij. V letih 1998 in 1999 so bili organizirani Dnevi cvička z bogato povorko. Od leta 2000 do 2005 ter ponovno leta 2014 in 2015 je društvo skupaj z Zvezo društev vinogradnikov Dolenske izvedlo Teden cvička. V letu 2006 je v sodelovanju s krajevno skupnostjo Kostanjevica na Krki izvedlo odmevno prireditev Festival vin vinorodne dežele Posavje. Društvo sodeluje tudi z mnogimi drugimi, najtesneje pa z Društvom domače koline Kostanjevica na Krki. Skupaj že tradicionalno vsako leto organizirata prireditev Praznik vina, kruha in suhega sadja. Leta 2013 je pridobilo vinski hram, kar je bila

dolgoletna želja vseh vinogradnikov. Leta 1999 so razvili svoj prapor, v letu 2013 pa so posamezni vinogradniki prispevali na prapor še dodatne žebličke. Na pobudo članov društva je leta 2002 takratna Občina Krško iz mariborskega Lenta pridobila cepič potomke najstarejše vinske trte na svetu, žametne črnine oziroma modre kavčine, ki je bila v sklopu počastitve 750-letnice omembe mesta Kostanjevice na Krki slovesno zasajena ob zidu nekdanjega cistercijanskega samostana. Vsa leta je društvo oskrbnik te trte, ki od leta 2007 daje tudi protokolarno vino za Občino Kostanjevica na Krki.

— Lea-Marija Colarič-Jakše
foto: arhiv društva

Ponatis knjige Naš cviček

26. 4. 2018 je v Cvičkovi kleti Galerije Božidar Jakac potekala predstavitev ponatisa knjige Jožeta Likarja *Naš cviček* iz leta 1955, ki ga je pripravilo Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki. Dogodek je bil namenjen počastitvi 25. obletnice društva in 90-letnice Vinarske zadruge Kostanjevica na Krki, ki je bila prva vinarska zadruga v vinorodni deželi Posavje. Slovesni dogodek se je pričel s pesmimi Vinogradniškega zbora Kostanjevica na Krki in recitala *Hvalnice cvičku*. Prisotne je pozdravil Stane Tomazin, predsednik društva, ki je dal pobudo za ponatis knjige, saj se zaveda pomena ohranjanja dediščine na področju vinogradništva in vinarstva, še posebej zakladov, povezanih s cvičkom. Prisotne je pozdravil tudi župan občine Kostanjevica na Krki, vinogradnik in član društva Ladko Petretič, ki se je zahvalil društvu za vse aktivnosti, predvsem pa, da je knjiga rojaka Jožeta

Likarja doživela ponatis. O cvičku, ing. Jožetu Likarju in njegovi knjigi so za omizjem razpravljali: priznana enologinja zasl. prof. dr. Slavica Šikovec, prim. Peter Kapš, dr. med., spec. inter., vinogradnik Matej Kuhar in predstojnica Mednarodne akademije za inovativni turizem doc. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše. Vsi gostje omizja so izrazili prepričanje, da so dragocene vsebine, predstavljene v knjigi *Naš cviček* iz leta 1955 še vedno žive, aktualne in uporabne. »Knjige ni rodila samo ljubezen do naše zemlje, temveč jo je narekovala tudi nujna potreba seznaniti slovensko javnost z velikimi vrtilinami našega najbolj prirodnega vina v Jugoslaviji in opozoriti ob tem na neprimerne in skrajno škodljive potvorbe, ki se z njim godijo. Veliko je narodov, ki zelo cenijo naravna vina svoje zemlje in jih prikazujejo kot nedotakljiv produkt in svetinjo svojega narodnega blaga in bogastva. Tudi mi Slovenci moramo ceniti in pravilno ravnati z bogastvom, ki nam ga daje naša zemlja in naša trta,« je v sklepnem delu knjige med drugim zapisal Jože Likar.

— Lea-Marija Colarič-Jakše

Doga tempore ex – Cvičkorel 9

18. 8. 2018 je v Zavodah nad Kostanjevico na Krki potekala slikarska kolonija *Doga tempore ex – Cvičkorel 9*, v okviru katere je 21 slikarjev upodabljalo na doge in papir čudovite vinogradniške motive. Organizator kolonije je bilo Društvo vinogradnikov Kostanjevica na Krki, soorganizator pa Društvo vinogradnikov Cerklje ob Krki. Razstava je bila na ogled ob osrednji slovesnosti obeležitve 25-letnice delovanja Društva >

vinogradnikov Kostanjevica na Krki, kjer sta sodelujočim priznanja za sodelovanje podelila Roman Baškovč in tajnik društva vinogradnikov Matej Kuhar. Priznanja so prejeli: Branko Bosina, Mija Baškovč, Kristina Bevc, Jože Šterk, Alenka Venišnik, Jožica Petrišič, Mihaela Prevejšek, Milan Kuhar-Pila, Zdenka Resar, Snježana Zakanj Radovanović, Darko Oštrbenk, Stojan Ržen, Stane Udvinc, Olga Piltaver, Lidija Stipanič, Nevenka Ruškovič, Jože Marinč, Maja Cipek, Maja Šmit, Đurđica Begoković in Željko Nemeč.

— Lea-Marija Colarič-Jakše

Slavnostna akademija ob 70-letnici Čebelarkega društva

Čebelarstvo društvo Kostanjevica na Krki praznuje 70 let organiziranega delovanja. Tej pomembni obletnici smo čebelarji namenili svečano akademijo, ki smo jo pripravili v soboto, 24. novembra, v večnamenski dvorani OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki. Generalni sponzor prireditve je bila Krka, tovarna zdravil, d. d., Novo mesto.

Svečanosti so se udeležili praporščaki iz kar 14 čebelarskih društev in Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja, domači čebelarji in ljubitelji čebelarstva. S svojo prisotnostjo so nas počastili predsednik Čebelarske zveze Slovenije Boštjan Noč, predsednik Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja Anton Koželj, evropski poslanec Franci Bogovič, župan Občine Kostanjevica na Krki Ladko Petretič in ravnateljica OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki Melita Skušek.

Kulturni program so v ubrani igri in recitaciji oblikovali mladi čebelarji (Manca, Franja, Tim, Žan, Klemen, Filip in Urban-Urh) in pevsko obogatili člani skupine Klapca, ki so svečanost zaključili s pesmijo *Čebelar*. Gostje večera so bili ljudski pevci Fantje s Preske. Večer čebelarskega praznovanja in čestitk sta povezovala Larisa Hribar in Jakob Jelenič Zaman.

Ob tej priložnosti je bila predstavljena knjiga *Zakaj ravno čebela ...*, ki jo je napisala Mihaela Kovačič Bizjak. Knjiga prikazuje življenje in delo čebelarjev na našem območju in je posvečena ustanovitvi čebelarskega društva, ljudem, ki so soustvarjali družbeno

življenje povezano s čebelami, in navsezadnje je poklon svetovnemu dnevu čebel.

V nadaljevanju dogodka je starosta čebelarstva in predsednik Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja Anton Koželj Čebelarskemu društvu Kostanjevica na Krki podelil zlato odlikovanje in priznanje. S tem priznanjem smo kostanjeviški čebelarji postavljeni v sam vrh odličnosti dela, izobraževanja in ohranjanja dediščine čebelarstva. Prav tako je bilo društvo na slovesnosti v Ljubljani nagrajeno z Janševim priznanjem II. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva, ki ga podeljuje Čebelarska zveza Slovenije. Predsednik zveze Boštjan Noč je na svečani akademiji v pozdravni besedi in čestitkah izrazil svojo veliko naklonjenost do Kostanjevice in veliko spoštovanje do čebelarjev. Upravni odbor Čebelarskega društva Kostanjevica na Krki se je odločil, da podeli jubilejna priznanja članom, ki so in ki še prispevajo k razvoju društva.

Skrb za čebele je prerasla v svetovni projekt, saj je vsekakor pomembno zavedanje vseh nas, da je pridelava hrane odvisna od čebel. Posebno skrb in ljubezen do naših čebel gojijo vsi ljubitelji narave in življenja.

Obširnejši zapis o delovanju čebelarskega društva bomo objavili v naslednji številki *Kostanjeviških novic*.

Dragi čebelarji, iskrene čestitke ob 70-letnici organiziranega delovanja društva.

Naj medi!

— Mihaela Kovačič Bizjak
foto: Martin Luzar

Čebularski pohod na Rako 2018

V nedeljo, 18. 11., smo se že šestnajstič zbrali na tradicionalnem Čebularskem pohodu, ki ga skupaj organizirata PD Polom Kostanjevica na Krki in TD Lovrenc z Rake. Zbralo se je 205 pohodnikov, veliko iz domačega okolja, prišli so pa tudi od drugod po Sloveniji in iz tujine. Pridružili so se gostje s Hrvaške, planinci iz Samobora. Pozdravu vodnikov na začetku pohoda se je pridružil tudi župan kostanjeviške občine Ladko Petretič. V Krakovskem gozdu je Alja Pincolič pohodnike seznanila s pomembnimi značilnostmi in posebnostmi pragozda. Na raškem območju nas je prva dobrodošlica, topel čaj s prigrizkom, čakala pri lovskega domu, kjer nas je tudi nagovoril predsednik društva. Na cilju pohoda, na Raki, smo dobili toplo malico in medaljo: raško čebulo.

— Franc Štokar

foto: Franci Klemenčič

Otvoritev novega planinskega zavetišča na Štembuhu

Planinsko društvo Polom Kostanjevica na Krki je bilo ustanovljeno 13. decembra 1998, ko je bila planinska dejavnost v našem kraju po mnogih letih ponovno obujena. Danes društvo šteje že preko 130 članov, ima svoj prapor, ravno tako pa je pridobilo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju športa. Skozi vse leto društvo organizira številne pohode po Sloveniji in tujini, njegovi aktivni člani redno oskrbujejo in vzdržujejo planinske poti na svojem teritoriju, se udeležujejo čistilnih akcij, vedno pa radi priskočijo na pomoč tudi drugim planinskim in lokalnim društvom.

Dolga leta je v društvu tlela želja po lastnem planinskem objektu. Iz prvotne želje in kasneje pridobljenega lastništva stavbe na Polomu, ki ga je v preteklosti

takratnemu PD podarila Emilija Fon, farmacevtka iz Kostanjevice, je želja po lastnem planinskem objektu postala še toliko večja. Dediščina gospe Fonove je za tako majhno društvo, kot je naše, takrat predstavljala ogromno finančno breme, kajti stavba na Polomu je bila v zelo slabem stanju, njena obnova pa je bila za društvo takrat neizvedljiva. Številni razgovori, ki so potekali med lastnikom zemljišča – Škofijo Novo mesto in PD kot lastnikom stavbe, so privedli do dogovora, da je za društvo bolje, če se stavbi na Polomu odpove, zgradi pa nadomestni manjši objekt nekje na Gorjancih. Lokacija na Štembuhu se je društvu zdela zelo primerna. Z družino Jenškovec iz Orehovca so se dogovorili za zemljišče in dela so se v letu 2012 lahko začela. >

Idejni vodja in gonilna sila pri izgradnji planinskega zavetišča je bil vseskozi predsednik PD Polom Kostanjevica na Krki Franc Štokar ob podpori UO društva, sredinih pohodnikov in ostalih članov PD. S pomočjo številnih domačih izvajalcev, podjetnikov, obrtnikov, donatorjev, podpornikov in prostovoljcev je bilo do otvoritve na objektu opravljenih skupno 2.145 ur prostovoljnega dela in čez 400 strojnih ur, za katere je društvo vsem neizmerno hvaležno.

Z otvoritvijo planinskega zavetišča na Štembuhu pa se dela še niso povsem končala. V bližnji prihodnosti bo treba dokončati kletne prostore, v osrednjem prostoru kupiti in postaviti peč na drva, v podstrešnem delu urediti in opremiti 18 ležišč, tako da bo tam možno prespati in organizirati planinske tabore. In ker je v slogi moč, bodo vse te delovne ure, ki so bile (in tudi še bodo) opravljene z dobro voljo, ostale skrbno zapisane v arhivu društva in bodo ostale vedno v spominu.

V okviru prireditve občinskega praznika in tik pred praznovanjem 20-letnice društva je bil objekt, ki ga društvo takrat še ni imelo, predan v uporabo. Na slovesnosti, kjer se je zbralo številno domače občinstvo, so prisostvovali tudi župan občine Kostanjevica na Krki Ladko Petretič, predstavnik Škofijske gospodarske uprave Novo mesto, prelat dr. Janez Gril, predsednik Planinske zveze Slovenije Jože Rován, domači župnik Jože Miklavčič, župnik z Rake Franc Levičar, predstavniki sosednjih PD

(tudi s Hrvaške) in domačih društev ter predstavniki sponzorjev in medijev. Slavnostni trak so ob zvokih fanfar prerezali župan Ladko Petretič, predsednik PD Polom Franc Štokar in predsednik PZS Jože Rován, prelat dr. Janez Gril pa je opravil obred blagoslova. V kulturnem programu je nastopil Pihalni orkester Kostanjevica na Krki pod vodstvom Tonija Homana in moški pevski sestav članov domačega društva v sodelovanju z njihovimi podporniki pod vodstvom Janeza Kuharja. Po končani slovesnosti so člani PD Polom Kostanjevica na Krki za vse obiskovalce pripravili bogato pogostitev.

S pomočjo številnih domačih izvajalcev, podjetnikov, obrtnikov, donatorjev, podpornikov in prostovoljcev je bilo do otvoritve na objektu opravljenih skupno 2.145 ur prostovoljnega dela in čez 400 strojnih ur.

V Planinsko zvezo Slovenije je po podatkih iz lanskega leta včlanjenih 285 planinskih društev, klubov, postaj GRS in 57.148 članov posameznikov. Planinska društva upravljajo s 181 planinskimi kočami, zavetišči in bivaki z okoli 7.400 ležišči. Od zdaj naprej bo PZS v svoj register lahko vpisala tudi planinsko zavetišče Štembuh na Gorjancih. Upamo, da bo čim večkrat služilo svojemu namenu in da bo PD Polom Kostanjevica na Krki kot tudi PZS v ponos.

— Staša Jordan
foto: arhiv društva

V soboto, 20. 10. 2018, se je ob 11. uri na Oštrcu pod vaško lipo pri spomeniku NOB odvila proslava v organizaciji Občinske organizacije ZB NOB Kostanjevica na Krki. V kulturnem programu, ki ga je vodila Larisa Hribar, so sodelovali: Društvo Gorjanska četa, Jakob Zaman Jelenič, Urban Jakše, Tim Hajsinger, dramski igralec Stane Tomazin, pevke DPŽ Pod Gorjanci, harmonikar Slavko Franko s pevci in Pihalni orkester Kostanjevica na Krki. K izvedbi proslave so izdatno pripomogli tudi pripadniki SV, praporščaki ZB ter veterani in gasilci PGD Kostanjevica.

Navzoče je uvodoma pozdravil predsednik kostanjeviške organizacije ZB NOB Jakob Gašpir. V imenu kostanjeviške organizacije sta venec položila predsednik ter članica Dragica Stanič. Prisotne je nagovoril tudi župan Ladko Petretič.

Osrednji del proslave je namesto slavnostnega govora zavzelo pismo domačinke, ki sicer stanuje v Zagrebu. Zaradi zdravstvenih težav v svojem 91. letu starosti se proslave kot častna gostja ni mogla udeležiti. Gospa Marija Terezija Odorčič je v ta namen poslala pismo, v katerem se spominja preteklih vojnih let. Pismo je v njenem imenu prebral Jakob Gašpir. Namesto politično-propagandnega ali zgodovinskega govora je tako na proslavi zavzela osrednje mesto izpoved domačinke, ki je bila v času vojne mlado dekle, ki ji je črna roka ubila očeta. Pismo priča o dogodkih med italijansko (kasneje nemško) okupacijo Kostanjevice in okolice, medtem ko je z druge strani Gorjancev grozila ustaška NDH. Izpostavljene so bile zgodbe o ljudeh, krivicah, bolečini pa tudi o strahu in pogumu, uporu ter izdajstvu in nizkotnih dejanjih.

Po zaključenem kulturnem programu je sledilo druženje ob pogostitvi, za katero je poskrbela ekipa organizacijskega odbora OO ZB NOB Kostanjevica na Krki.

Prav tako je dan pred tem, v petek, 19. 10. 2018, ob 11. uri na kostanjeviškem pokopališču potekala komemoracija ob dnevu spomina, za katero so kulturni program pripravili učenci OŠ Jožeta Gorjupa.

Predsednik kostanjeviške organizacije ZB NOB Jakob Gašpir je na komemoraciji povedal: »Danes smo se zbrali tukaj na pokopališču v Kostanjevici, da se poklonimo nedolžnim žrtvam strahot in zločinov v Kostanjevici in njeni okolici, ki jih je zasejalo nasilje velike svetovne morije, druge svetovne vojne. Za dan spomina v občini Kostanjevica na Krki je bil izbran datum, ki ga krvavo zaznamuje dogodek, ki se je zgodil na pojutrišnji dan pred 75-imi leti, 21. oktobra 1943. Takrat je ob začetku nemške ofenzive »Wolkenbruch« v Kostanjevici okupatorska vojska v svoji akciji sejala smrt med nedolžnimi krajanji. Ustreljenih je bilo 25 talcev iz Kostanjevice, 13 talcev s Prekope, 3 talci iz Orehovca in eden z Dolšč. V enem dnevu je bilo ugasnjenih 42 življenj. Na tako majhnem prostoru naše skupnosti med reko Krko in Gorjanci je bilo v fašističnem nasilju skupaj ubitih 92 žrtev, padlo pa je 73 borcev NOB – skupno 165 preminulih. V zadnjih bojih leta 1945 je padlo 15 neznanih borcev 9. in 17.

krajiške brigade. Stojimo na kraju, kjer počivajo večni mir. Ob vseh naštetih ne gre pozabiti tudi ostalih, ki jim je vojna namesto sončnih dni življenja namenila smrtno temo v črni zemlji, kdo ve kje. Ko je vojna, se ne godijo lepe stvari. Kadar je vojna, slednja prizadene vse in nikomur zares ne prizanese. Vojna je uničenje, je smrt, trpljenje, strah, bolečina, zlo in še več zla. Ob pojutrišnjem dnevu spomina se spomnimo, da je naša kostanjeviška skupnost med drugo vojno bila na meji, obdana z žico in okupirana. Na eni strani Krke nacistična Nemčija, na drugi fašistična Italija; preko Gorjancev pa je krvoločno stegovala svoje kremplje ustaška NDH. Kljub temu je bilo mnogo krajanov in krajanov zavednih in pogumnih, tako da so se pridruževali in na različne načine sodelovali z odporniškimi gibanjem NOB in OF. Verjeli so v boljši jutri. Verjeli so, da bo po vojni drugače, kot je bilo prej. Verjeli so v pravičnejšo družbo in napredek. Borili so se za svobodo. In če se tako ozremo v preteklost, potem bi veljalo bolj pogumno, povezano ter s skupnimi cilji gledati v prihodnost, v kateri si želimo pravičnejšo družbo in napredek; ne želimo si vojnih grozot.

Živé naj vsi naródi, ki hrepené dočakat' dan / da, koder sonce hodi, / prepír iz svéta bo pregnan /.../. Spomnimo se tudi na silo mobiliziranih, ki so padli v tujini ali doma, ki so bili na napačni strani ob napačnem času; internirancev in taboriščnikov, ki se niso nikoli vrnili domov, in drugih žrtev. Tudi ti si zaslužijo mir in spomin. Kakšna zgodovinska krivica je doletela ta naš majhen narod – Slovenec je moril Slovenca brata! Ne dopustimo si, da nas politika v imenu tistih, ki bi nam radi vladali, razdvaja in zavaja ter med ljudstvo tako ali drugače seje razdor. Če nam je mar za boljši jutri naše družbe, bodimo solidarni, sodelujmo, bodimo pogumni in zavračajmo sejanje strahu! /.../ da rojak / prost bo vsak, / ne vrag – le sosed bo mejak!«

— Jakob Gašpir
foto: arhiv društva

Spominski proslavi v oktobru

Spomini Marije Odorčič

Marija Terezija Odorčič, ki se je pred 91 leti rodila na Oštrcu, v družini Jurečič, danes živi v Zagrebu. Kot častna gostja je bila povabljena na proslavo Občinske organizacije ZB NOB Kostanjevica na Krki na Oštrcu. Zaradi zdravstvenih težav na Oštrc ni mogla priti, vendar je poslala pismo, v katerem se spominja časov med drugo svetovno vojno. Pismo je po njenem nareku napisala njena gospodinja, ki ne govori slovensko. Odločili smo se, da ne bomo preveč slovnično posegali v napisano.

Zagreb, 12. 10. 2018

Hvala za vaše res cenjeno vabilo, da bi bila častna gostja tako značajne in žalostne proslave obletnice nedolžnih kostanjeviških talcev, med katerimi je bil tudi naš zet, mož moje sestre Jakob Mlakar kakor še toliko krivično pomorjenih ljudi v teh naših vaseh na pobočju Gorjancev. Še bolj razžalosti dejstvo, da so to bili poštene, mirni neoboroženi prebivalci Dolenjske, katere njihove žalostne družine še danes objokujejo. Med njimi sem tudi jaz, ki se velikokrat vračam v mislih na svoje, tudi na vse vaše neupravičeno in prezgodaj umrle drage. Spominjam se tudi vseh vas znanih še živih in vas vse prisrčno pozdravljam. Enako tako bodite pozdravljeni od moje sestre Slave, ki je dopolnila 98 let življenja, brat Martin pa je umrl v 93. letu življenja. Ona dva in naša pokojna mama Frančiška so veliko pripomogli, da so z vaščani in občino Krško postavili ta spomenik, da pri njemu lahko postojimo, prižgemo svečo in se vsakoletno sestajamo in se tako srečujemo tudi mi. Rada bi bila danes z vami na tej proslavi, a to zaradi visokega krvnega pritiska ni mogoče, a navršila sem tudi 90 let življenja.

Letos bo minilo 100 let od konca prve svetovne vojne. A od konca druge svetovne vojne nas loči že 73 let in mnogi govorijo, naj se prenehajo diskusije in prepiri o drugi svetovni vojni, a za nas kateri smatramo, da je bila ta vojna zelo krivična za Slovence kot narod, saj so si Slovenijo razdelile z vojno dve takrat močne države, Hitlerjeva Nemčija in Mussolinijeva Italija, priključili sta nas svojima državam, začeli raznarodovalno politiko – kar vse niso smeli delati po predpisih Ženevskih konvencij, a po organizaciji

OF in uporu naroda proti obema okupatorjema so se začeli polniti zapori, taborišča, pregoni, izgoni, strah in smrt sta zavladala po zemlji slovenski.

Takoj po okupaciji aprila 1941 so se v šolo v Črneči vasi vselili italijanski fašisti, v našo nedovršeno hišo na Oštrcu pa italijanski mejni stražarji – čuvarji meje med Italijo in takratno NDH. Niso vprašali nikogar za dovoljenje za vselitev niti niso kaj plačali za to.

Starejši, morda to pomnite, a za mlajše bo morda zanimivo, da je njihov komandant stanoval pri Cimermanovih, da je bil iz Bologne, mesta, ki je imelo takrat na oblasti komuniste in da je bil odličen pevec. In ko so Cimermanovi napravili pojedino za žanjice, je tudi on prišel na pojedino in prej je zapel pesmi: *Mama sono tanto felice* in *Firenze stanotte sei bella*, se zahvalil in odšel v svojo pisarno.

V naši hiši pa so stanovali 4 mejni policaji. Eden od njih Alesandro D'Aukisio, Napolitanac, bil je kuhar, drug je učitelj iz Trsta in še eden od njih sta hodila na patrolo, a četrti Demme Giuseppe je bil prijazen človek in je odšel domov v Rim in se ni vrnil nazaj.

Drugi dan pa je isti komandant Aldo Cerruti poklical mojo mamo v pisarno pri Cimermanovih in ji dejal, da jo bo poslal v taborišče v Italijo, če bo branila, da kuhar koristi naša drva za kuhanje, pa tudi da se sicer sovražno obnaša do njegovih sodelavcev, a ona mu je odgovorila, da ima zelo boleče spomine na ranjence s fronte na Soči, katere so prepeljevali v ljubljanske bolnišnice, ker je takrat hodila v šolo v Ljubljani in štrajkala s sošolci proti vojni. To, da so italijanski vojaki stanovali, kuhali sosedove kokoši ustreljene z zračno puško, je bilo za našo mamo nepojmljivo. Jeseni so se preselili v obnovljeno hišo sredi vasi.

Prej, ko so fašisti odšli iz naše vasi in iz Črneče vasi so umorili kostanjeviškega poštarja Črnečana Kučić Jožeta in Lovro Horvata, begunca s Hrvaške, ki je pokopan na pokopališču v Kostanjevici. Na spomeniku piše, da je rojen v Žumberku, ustreljen 16. 9. 1941 na Opatovi gori. Gozdar Mlakar Jakob uslužbenec ljubljanske škofije lastnice Opatove gore je veliko pomagal beguncem iz taborišča Kerestinec pri Samoboru. Člani OF, terenci, ki so prišli na naše področje, so med mladino propagirali prostovoljni pristop v partizane in v začetku marca 1942 je bila oformljena četa, katera je bila razporejena po kotah od

Vodenic preko Dolšč, Avguštin, pozneje celo z Zajčkov in Slinovc in Bajnega vrha držala v šahu kostanjeviški garnizon, da se vojaki niso upali na most. Pri potoku na Dobah so partizani preko ceste nadevali drevesna debla in ko so iz garnizona v Novem mestu prinašali hrano in drugo tem v Kostanjevico, so tam morali žagati debla, da bi prišli v Kostanjevico. Okupatorji so v Kostanjevici bili ujetniki.

Samo enkrat so se upali priti na Oštrc tako, da sta nas prej bombardirala in mitraljirala dva aviona 25. maja 1942, ali niso upali v vas, pač pa so šli proti Avguštinam, tam zažgali Cimermanovo hišo in ubili partizana in iz kleti hiše pri kapelici odpeljali štiri moške – eden od njih je bil Jordanov Marijan, maturant – in vse štiri kot talce ustrelili ob pokopališkem zidu pri cerkvi v Bršljinu. Eden od njih je bil oče treh malih deklic, njegovo ženo, mater teh deklic pa so leta 1943 odpeljali Nemci in je umrla v Auschwitzu Punčke so ostale 80-letni stari mami.

Junija 1942 je avion odvrigel dve težki bombi na hišo sredi vasi, kjer so bili mejni financii do februarja 1942. Ena od bomb je padla na sosedovo Žuličevo hišo, v kateri je bila porodnica Mančka z otrokom, ali sreči je bila v drugi sobi. 4. avgusta 1942 pa je avion zažgal Črnečo vas, ki je zgorela in umrle so tri osebe. Ta dan so bile po vaseh volitve v NOO v črneški šoli in na našem dvorišču na Oštrcu. Italijanski avion je metal plakate, da naj moški pristopijo »Miliciji voluntariji Antikomunista«. Trdim, da se na te letake iz vasi Oštrc, ni nihče odzval. Junija 1942 je od Ljubljane proti Dolenjski krenila italijanska ofenziva in prišla v te naše kraje konec septembra in v začetku oktobra 1942.

Pred njo je pribežalo v naše kraje več ljudi in družin, ki so se porazgubile in poskrile po teh vaseh in po vinogradih nad takratnim Sv. Križem, danes Podbočjem. Italijanska vojska je prihajala z gore,

Nekaj smo pa le naredili za naše skupno dobro

Najmanjše mesto za največja doživetja – tako smo poimenovali slogan v promocijskem filmu našega bisera Kostanjevice na Krki, ki je nastajal kar nekaj časa, dokončan pa je bil v letošnjem letu, s pomočjo članov Turističnega društva Kostanjevica na Krki. Ogledate si ga lahko na občinski spletni strani.

Člani društva smo tudi v letošnjem letu zgledno poskrbeli z olepšanjem nenaseljenih hiš v mestnem jedru s cvetličnim okrasom na okenskih policah, za lepši pogled ter boljše počutje mimoidočih in nas, ki >

z meje od Kostanjevice, s topovi so streljali na Stričanico, ker so se slovenski partizani prebijali na hrvaško stran. Po umiritvi ofenzive v oktobru je na Oštrcu, na poslopju Remuzovih bil obešen plakat, na katerem je pisalo, da se morajo javiti v nedeljo, vsi moški stari od 18 do 45 let zaradi dobivanja osebnih izkaznic, na vojaškem garnizonu v Kostanjevici na Krki, kdor ne bo prišel, je bila zagrožena kazen. Tisto nedeljo sredi oktobra so vsi moški teh let šli v Kostanjevico, spremljale so jih žene pa tudi otroci, ker je to bil mašni dan. Garnizon je takrat bil v Gačevi trgovini, ki je bila vsa ograjena z žico. Na mestu izdajanja legitimacij so večino prispelih ljudi zaprli v skladišče trgovine Gač, nekaj so jih spustili domov, nekaj so jih odredili za taborišča v Italiji in na otoku Rabu. Vse to takrat ni bilo jasno, kaj se dogaja, ker so žene in otroci in nekaj moških prišli domov, drugih pa ni bilo. Bilo je grozljivo, strah je zavladal po vaseh. Dva naša vaščana sta bila odpeljana na Rab, dva v Italijo, a večina je ostala zaprta in so jih prišli nagovarjat gospodje v črnih oblekah, kar je meni osebno povedal sosed Sintič Anton ml. Nagovarjali so jih, da naj pristopijo v službo milice, a ko so temu oporekali, so jim zagrozili, da jih bodo poslali v taborišča, na Rab ali v Italijo. Po tem so jih odpeljali v Novo mesto, kjer so jih prisiljevali na isto službo in nazadnje jih v Ljubljani strli in prisilili v to službo. Iz teh vojščakov pa so se rekrutirali »črnorokci«, kateri so pobijali sodelavce in simpatizerje NOB-a, tudi mojega očeta.

Takrat je malo ljudi vedelo o Ženevskih konvencijah, a zdrava pamet govori, da okupatorji niso smeli tako zasužnjiti mlade Slovence, da so se pričeli boriti proti svojim bratom.

Tu se pismo konča. Prepričani smo, da ima gospa Marija še spominov in zgodb, in upamo, da jih bo še kdaj delila z nami.

živimo tu. Lepo urejeno okolje mora biti naša stalnica. V sedaj že tradicionalno akcijo, organiziramo jo že tretje leto, je vključenih kar nekaj članov društva. Vsa leta nam ob strani stojita tudi Vrtnarstvo Bernarda Tušar, s. p. in kmetijska trgovina Agrolit, zadnji dve leti pa tudi dobri sosede, ki se vključijo v poletno vzdrževanje cvetličnega okrasa.

V urejeno okolje sodi tudi narava brez smeti in odpadkov, saj jo ti močno negativno zaznamujejo. Nekdanji slogan turistične organizacije Slovenije »Turizem smo ljudje« močno drži. Ljudje smo tisti, ki delujemo pozitivno ali negativno. Nekateri redno čistimo, nekateri pa redno smetijo. Ta trend se mora obrniti v smer, vsak počisti za seboj, za odlaganje odpadkov pa imamo za to pripravljena mesta in posode. Sodelovali smo tudi v letošnji čistilni akciji Ekologov brez meja z naslovom Zadnjič čistimo Slovenijo. Čistili in obnavljali smo skulpture Forme vive pri Galeriji Božidar Jakac.

Glas o našem kulturnem in zgodovinskem biseru, destinaciji za pet zvezdična doživetja smo v povezovanju mest Združenja zgodovinskih mest Slovenije ponesli na Ptuj. S celostno ponudbo Kostanjevice na Krki smo sodelovali s svojo stojnico na 16. tradicionalnih grajskih igrah. V organizaciji Združenja zgodovinskih mest Slovenije, našega TIC-a in s pomočjo naših članov smo v sodelovanju s članicami Novo mesto, Žužemberk, Metlika, Koper in Piran uspešno promovirali zgodovinska mesta Slovenije pred evropskim parlamentom v Bruslju. Obisk mimoidočih in povabljenih je bil

presenetljivo velik, zanimanje za našo deželo prav tako, nad našo ponudbo so bili navdušeni in prejeli smo zelo pohvalne odzive.

Za tradicionalno prireditev Jesen na tamalem plac nam je letos vreme naklonilo prelepo sončno sobotno popoldne. Druženje pod kostanji je bilo zelo prijetno. Družabne igre so nas vrnile v naše otroštvo in spodbudile v nas zdravo tekmovalnost. Najmlajšim so delavnice puščale prosto pot njihovi ustvarjalni domišljiji, predstavljale pa so tudi izziv krepitevi njihovih ročnih spretnosti. Druženje je sooblikovalo kar nekaj društev. Letošnje leto je zaznamovano z lokalnimi volitvami, zato smo dogajanje popestrili še s kuhanjem golaža županskih kandidatov. Škoda, da ni bilo prisotnih vseh kandidatov, bili so le štirje. Odziv obiskovalcev je bil prijeten in pohvalen tudi zavoljo tega dela dogodka. Torej zaznali smo, da se zanimanje za politično življenje in sodelovanje v demokraciji vrača.

Kar nekaj skupin turistov smo vodili po mestu skozi zgodovino in današnji čas. »Parla italiano?«, »Govorite italijansko?« Na to vprašanje bomo kmalu znali odgovoriti pritrnilno, saj smo v društvu v zimskih mesecih organizirali tečaj italijanskega jezika, pri čemer nam je priskočila na pomoč članica našega društva, saj zna govoriti italijansko. Tečaja se udeležuje nekaj članov društva in tudi nečlanov iz našega kraja.

— Tatjana Petrič
foto: arhiv društva

Iz babičine skrinje za Dneve evropske kulturne dediščine

Že vrsto let se dogodkom ob dnevih evropske kulturne dediščine pridružujemo tudi v Kostanjevici in vsakič se tudi v Društvu podeželskih žena Pod Gorjanci z veseljem odzovemo povabilu šole, da sodelujemo. Slogan letošnjih dni je bil: Naša dediščina, kjer preteklost sreča prihodnost. V petek, 28. septembra, smo tako pripravili razstavo, ki je v organizaciji povezala Osnovno šolo Jožeta Gorjupa, Društvo podeželskih žena Pod Gorjanci, Občino Kostanjevica na Krki in kostanjeviško enoto Valvasorjeve knjižnice Krško. V društvu smo se odločile, da bomo pobrskale po starih skrinjah in omarah ter razstavile vezenine, ki se v domovih prenašajo iz roda v rod. Zbrali smo približno štirideset izdelkov iz zakladnice šestnajstih družin: vezenin, ki so nekoč visele nad štedilnikom ali posteljo, s spodbudnimi in poučnimi sporočili (Lepšega na svetu ni, če na sreči dom sloni; Če se dom tvoj prav blešči, mož tvoj rad doma sedi!; Sonce ne sije tako lepo, kakor materino oko; Žena kuhat zna, če mož za hrano da; Dobre jedi preganjajo skrbi; Najlepša sreča je tam doma, kjer žena kuhat zna ...), prtov, prtičkov za praznike, vezenih brisač, preoblek za blazine, obešank za glavnike in vžigalice. Razstavili smo čudovite in dragocene izdelke ljudske

umetnosti, ki je krasila domove pred dolgimi desetletji, nekateri izdelki so bili stari že skoraj sto let.

Otvoritev razstave so polepšali učenci šole s predpremiero predstave o vilah Čestitkah, ki so jo pripravili pod mentorstvom Darje Janškovec, Martine Perašin in Lidije Stipanič. V predstavi so na izviren način vpletli znamenito bajko iz našega okolja v vsakdan današnjega šolarja. O razstavi, dediščini in vezenju kot elementu nesnovne dediščine je spregovorila Anita Radkovič, univerzitetna diplomirana etnologinja in kulturna antropologinja iz Mestnega muzeja Krško. Predvsem je poudarila, kako pomembno je, da se zavedamo dediščine, ki nas obkroža, in jo znamo tudi varovati za prihodnost. Pohvalila je razstavo, ki naj deluje kot spodbuda za ohranjanje takih izdelkov in znanj. Razstavo so s pesmijo otvorile ljudske pevke našega društva.

Bil je lep, nostalgičen večer, ki je prinesel tudi mnogo idej, kaj se lahko v okolju še stori, da se bo dragocena dediščina ohranila za potomce in širila obzorja v sedanosti.

— Anica Žugič
foto: arhiv društva

Pokal Kostanjevice 2018

Jesen je čas, ko ribiška družina Kostanjevica na Krki organizira tradicionalno tekmovalstvo v lovu rib s plovcem za pokal Kostanjevice. Letošnje tekmovalstvo je potekalo v nedeljo, 28. oktobra. Na tekmovalni trasi v Jerovcah se je pomerilo 9 tričlanskih ekip, skupno 27 tekmovalcev. Kljub nekoliko drugačnim napovedim je vreme zdržalo. Bilo je oblačno in vetrovno, vendar večinoma suho, le zadnje pol ure je tekmovalce zmotil rahel dež.

Tekmovalstvo je bilo nadvse zanimivo in izenačeno, saj so se vsi tekmovalci lahko pohvalili z ulovom. Po koncu tekmovalstva so svoje delo opravili sodniki, ki so stehali ulovljene ribe. Ulov vseh tekmovalcev skupaj je znašal dobrih 117 kilogramov rib, torej dobrih 4.300 g rib na tekmovalca. Po štiriurnem ribolovu so se najbolj veselili domači tekmovalci, kajti zmagala je druga ekipa RD Kostanjevica na Krki, ki >

so jo sestavljali Tomaž Vanič, Martin Smole in Boštjan Pacek. Člani te ekipe so skupno ulovili 24.990 g ter zbrali 4 negativne točke. Drugo mesto je zasedla ekipa RD Brežice z ulovljenimi 17.150 g in 7 negativnimi točkami, tretja pa je bila ekipa RD Novo mesto s 16.430 g in 10 negativnimi točkami. Posamezno je bil najboljši Tomaž Vanič, član druge ekipe RD Kostanjevica na Krki, ki je ulovil 10.340 g, drugi je bil Boštjan Pacek iz iste ekipe s 8.240 g, tretji pa Peter Jankovič iz ekipe RD Brežice s 7.130 g. Ob zaključku tekmovanja v gostilni Žolnir se nam je pridružil tudi župan Ladko Petretič, ki je skupaj s predsednikom RD Kostanjevica na Krki Jožetom Zagorcem podelil pokale, medalje in praktične nagrade najboljše uvrščenim ekipam in posameznikom.

Izkoriščamo to priložnost in se zahvaljujemo podjetjem, društvom, posameznikom ter Občini Kostanjevica na Krki, ki so s svojimi prispevki omogočili to tekmovanje.

— Robert Hočevar
foto: arhiv društva

33. kostanjeviški tek

V nedeljo, 16. septembra, smo zelo uspešno izvedli 33. kostanjeviški tek v spomin Poldeta Bučarja. Udeležilo se ga je 174 aktivnih udeležencev iz vse Slovenije in sosednje Hrvaške. Na 9 km dolgo progo se je podalo 105 tekačev, od tega 87 moških in 18 žensk. V mlajših kategorijah, na razdaljah 250, 500 in 1.000 m je tekmovalo 69 otrok. Prireditelj je štela za točkovanje tekov Dolenjske za pokal Vzajemne 2018. Tekmovali smo tudi za pokal občine Kostanjevica. Otroške teke smo izvedli pod okriljem akcije Športne unije Slovenije – Veter v laseh, ki širi ljubezen do športa in predstavlja športno aktivnost kot zdrav in zabaven način

preživljanja prostega časa in predstavlja najboljšo protiutež vsem oblikam (sodobnih) zasvojenosti.

Ciljno črto je prvi premagal eden najhitrejših tekačev v Sloveniji Mitja Krevs, Asics FrontRunner (29:45); drugi je bil Miha Povšič, AK Sevnica (31:51); na odličnem tretjem mestu je bil Gregor Bučar, Kostanjevica na Krki (32:51). V letošnjem letu je bil dosežen nov rekord proge, za 14 sekund je bil izboljšan dosedanji rekord, ki ga je leta 2013 postavil Jan Breznik. Odličen je bil še en Kostanjevičan, Janez Polovič, ki je bil absolutno 8., v svoji kategoriji pa je zasedel prvo mesto.

V ženski kategoriji je zmagala Breda Škedelj iz Šentjerneja (38:10), druga je bila Mateja Ožanič iz Delnic (39:07), tretja pa Marta Plahuta, GFit (42:51).

Na tekmovanju za pokal občine Kostanjevica je nastopilo 12 tekmovalcev; 10 moških in 2 ženski. V kategoriji moških do 40 let je zmagal Gregor Bučar (32:51), drugi je bil Jurij Strgulec (38:57), tretji pa Matic Bratkovič (40:28). V kategoriji moških nad 40 let je zmagal Janez Polovič (35:21), drugi je bil Jože Penca (41:13), tretji pa Boris Polovič (45:00). Pri ženskah je bila najhitrejša Vanja Jenko (54:03), druga je bila Maryna Kuhar (1'10:19).

Otroških tekov se je udeležilo rekordno število otrok iz vse Slovenije – 69, od tega jih je bilo 32 iz Kostanjevice na Krki. Predšolski otroci so tekmovali na stadionu OŠ Jožeta Gorjupa na razdalji 250 m in 500 m. Teka na 250 m se je udeležilo 8 otrok (5 fantov in 3 dekleta). Na razdalji 500 m so tekmovali učenci od prvega do četrtega razreda. Skupno jih je bilo 34, od tega 12 deklet in 22 fantov.

Otroci iz OŠ Jožeta Gorjupa so dosegli naslednje uvrstitve: v kategoriji deklic do 5 let je bila prva Isabela Colarič. Med deklicami od 6 do 7 let je bila prva Zarja Vita Jakše, Tiara Polovič pa druga. Med dečki v isti kategoriji je bil drugi Vito Colarič. Med deklicami od 8 do 9 let je bila prva Ema Petrič.

Na razdalji 1 km so tekmovali fantje in dekleta od petega do devetega razreda. Udeležilo se ga je 19 fantov in 8 deklet. Uvrstitve Kostanjevičanov: v starosti od 10 do 11 let je bil med dečki tretji Tit Ploj. V starosti od 12 do 14 let je bila med deklicami najhitrejša Maruša Divjak.

Prireditelj je bila odlično izvedena. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so kakorkoli pripomogli k njeni izvedbi. Le s skupnimi močmi jo lahko prirejamo na takem nivoju in poskrbimo, da je vsako leto boljša.

33. kostanjeviški tek je eden od devetnajstih tekov v sklopu tekov Dolenjske za pokal Vzajemne 2018. Za skupno uvrstitev na tem tekmovanju je treba imeti udeležbo na najmanj desetih prireditvah. Skupni zmagovalec pokala v letu 2018 je Kostanjevičan Gregor Bučar. Bil je najboljši v konkurenci 54 tekačev, ki so uspeli zbrati vsaj 10 nastopov. V tem pokalu so deset ali več nastopov uspeli zbrati še trije Kostanjevičani: Jure Orličnik, Jože Penca in Marko Bučar. Iskrene čestitke.

Želim vam veliko športnih užitkov in upam, da se vidimo na naslednji prireditvi.

— Boris Polovič
foto: arhiv društva

Prvi FKK je uspel

foto: Maruša Lapuh

V Mladinskem društvu Kostanjevica na Krki smo letos poleti prvič organizirali kulturni festival. Poimenovali smo ga FKK – Festival Kulture Kostanjevica. Eden glavnih razlogov, da smo se odločili za tako velik korak, je to, da povrnemo tradicijo kulturnih festivalov, ki so bili v preteklosti močno prisotni v našem kraju, vse od Dolenjskega

kulturnega festivala, Goginih dnevov do Noster Nostri. Močno smo si želeli v Kostanjevico vrniti gledališče, ki je pomemben del naše zgodovine in tradicije ter je v zadnjem obdobju popolnoma izginilo z našega zemljevida. Pomemben dejavnik pri odločitvi za organizacijo tako obsežnega projekta je bil tudi, da mladi pokažemo, da znamo stopiti skupaj,

da znamo biti odgovorni, da nismo pasivni in da se nas jemlje resno. Vsi v ekipi smo delali prostovoljno in tako namenili ogromno časa in truda, da smo lahko festival izpeljali v taki obliki. Odločili smo se tudi za brezplačen vstop na vse dogodke, saj smo hoteli, da so dostopni vsem.

Za prvič smo si festival zamislili kot dvodnevni dogodek. V dveh dneh se je tako na dveh različnih prizoriščih zvrstilo šest glasbenih skupin in tri gledališke predstave. Festival je bil tudi mednarodno obarvan, saj smo gostili gledališko predstavo z Nizozemske in dve glasbeni skupini s Hrvaške. Čeprav nas je prvi dan malo zmotil dež, se je v dveh dneh zbralo okoli 1.200 obiskovalcev iz vse Slovenije in tudi tujine. Gledališke predstave smo gostili v Galeriji Božidar Jakac, koncerti pa so se odvijali na travniku med Lamutovim likovnim salonom in Pošto. S tem smo želeli obuditi staro mestno jedro in vrniti dogajanje v središče mesta. Prvi dan smo začeli s predstavo *Naj gre vse v π ali kako sem si zapomnil 3.141 decimalk* in nadaljevali na otoku s

koncerti skupin LUTO, MRFY in Them Moose Rush. Sobotni program se je začel s predstavo *Moj oče je nosil puško*, sledila je *Jetniška balada* in koncerti na otoku: Demolition Group, Svemirko in SBOx AMN.

Festival je po našem mnenju zelo dobro uspel. To sodimo po številu obiskovalcev, odzivih v medijih ter ne nazadnje in najpomembnejše po odzivu ljudi. V prihodnje si želimo festival razširiti, mu dodati še več vsebin in ga tako trdno umestiti v naš kraj in regijo. Tako gradimo tudi kulturni in turistični potencial Kostanjevice, ki je ključen za razvoj našega kraja.

Radi bi se zahvalili vsem obiskovalcem, podpornikom, sponzorjem, partnerjem, društvom, ki so prispevali in omogočili, da je festival sploh lahko zaživel. Brez vas ne bi šlo. Drugo leto pa vas, drage občanke in občani, vabimo, da nam ponovno izkažete podporo ter pridete na FKK 2019.

Samo gola kultura in nič drugega!

— Ekipa FKK

foto: Maruša Lapuh

foto: Maruša Lapuh

foto: Uroš Abram

Šola ni šala

*Kako lepo bi bilo
romati skozi življenje
skozi zeleni gozd in se ne ustaviti.*

Biti kot gozdna ptica, ki ne pozna poljan ...

Biti človek z dobrim, dobrim srcem.

(S. Kosovel)

Da, res bi bilo lepo, če bi mogli, kot pravi Srečko Kosovel, ves čas le romati skozi zeleni gozd in biti kot ptica, svobodni, neujeti v vsakdanje kolesje sodobnega časa. Žal vsega tega danes ne moremo več, lahko pa smo še vedno ljudje z dobrimi, dobrimi srci, pozitivno energijo, ljubeznijo do sočloveka, do narave, še vedno lahko gojimo solidarnost ... Truditi se moramo, da nam življenje ne bo spolzelo skozi dneve in noči, ob tem pa bi pozabili nase, naučiti

se moramo, da mora biti naš vsakdan razdeljen na čas za delo, čas za počitek in čas za oddih ...

Odločili smo se, da se bomo temu s prednostno nalogo Zdrav vdih za navdih posvečali vse šolsko leto 2018/19, obenem pa preizkušali tudi novosti uvajanja vsebinskega sklopa Zdravje, gibanje in dobro psihično in fizično počutje otrok, ki pomeni prenavo razširjenega programa osnovne šole in učencem ponuja pet ur gibanja na teden. Vse aktivnosti bomo nadgradili še z interesnimi dejavnostmi s področja zdrave prehrane, osebne varnosti in duševnega zdravja.

In – ne nazadnje – čaka nas ne samo duhovna, duševna in telesna prenova, ampak tudi energetska prenova obeh šolskih stavb.

NOVO ŠOLSKO LETO 2018/19 V ŠTEVILKAH

V šolskem letu 2018/19 izvajamo program devetletne osnovne šole v 11 rednih oddelkih ter 2,92 oddelkih podaljšanega bivanja (73 ur), v katere je vpisanih 118 učencev. Oddelek jutranjega varstva za prvi razred obiskuje 30 učencev. V šolo je letos vpisano 231 učencev.

Razred	Razrednik	Fantje	Deklice	Skupaj
1. a	Petra Kranjc, Lidija Stipanič	8	7	15
1. b	Barbara Jazbinšek, Lidija Stipanič	8	7	15
2. a	Mateja Kosovan	8	9	17
2. b	Monika Kren Pangrčič	8	8	16
3. r.	Staša Jordan	14	11	25
4. r.	Darja Janškovec	12	13	25
5. r.	Katarina Zahrastnik	17	11	28
6. r.	Ervin Felicijan	10	14	24
7. r.	Metka Povše	9	14	23
8. r.	Maja Jaušovec	10	10	20
9. r.	Tanja Beber	8	15	23
Skupaj		112	119	231

PROJEKTI V ŠOLSKEM LETU 2018/19

Aktivno bomo sodelovali v mednarodnem projektu Eko šola, v katerem vsako leto potrdimo prejeto zeleno zastavo, in v projektu mreže zdravih šol. Z likovnimi in literarnimi prispevki bomo dejavni v mednarodnem projektu Evropa v šoli. V akciji Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter MIZŠ bomo sodelovali v Šolski shemi (shema šolskega sadja, zelenjave in mleka, kjer poleg rednih obrokov vsaj 1-krat tedensko učencem dodatno zagotavljamo obrok sadja, zelenjave ali mlečni obrok). V okviru Ministrstva za kulturo in MIZŠ smo se od 22. 9. do 6. 10. vključili v 28. dneve evropske kulturne dediščine in 6. teden kulturne dediščine (DEKD) z naslovom Kjer preteklost sreča prihodnost. Učenci 5. razreda bodo vključeni v projekt Varno na kolesu. Že vrsto let sodelujemo v akciji Tradicionalni slovenski zajtrk in dan slovenske hrane. Skupaj z občino smo pripravili aktivnosti ob Evropskem tednu mobilnosti. Na ravni šole že peto leto izvajamo šolski projekt Bralna pismenost, v okviru katerega pri vseh predmetih in dejavnostih dajemo posebno pozornost pismenosti vseh vrst. Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS je v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo Republike Slovenije osnovalo projekt Medgeneracijsko branje mladinskih knjig, katerega namen je povezati skupine mladih bralcev in odrasle bralce v istem kraju (v isti splošni knjižnici, na isti šoli ipd.). Projektu je pridružena tudi naša šola. Igrišče za gledališče je triletni projekt Zavoda Bunker iz Ljubljane, ki je financiran iz sredstev EU in Ministrstva za kulturo. V drugem letu projekta se bomo posvetili ustvarjalski izkušnji, zato se izvedba imenuje »Oder«, naslednje leto pa se bomo dotaknili povezovanja gledališča in drugih umetnosti ter novih medijev in tehnologij »Nova obzorja«. Učencem bodo na voljo tudi brezplačni ogledi predstave v Ljubljani. V okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, RRA Posavje, Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo in LAS Posavje že drugo leto aktivno sodelujemo v projektu Podjetna 9ka. Gre za financiranje in spodbujanje zanimanja za tehniške poklice z različnimi krožki in drugimi dejavnostmi. V projektu MEJ-MO JIH! gre za ozaveščanje o pomenu ohranjanja mejic in mokrišč za

prilagajanje podnebnim spremembam in ohranjanje biodiverzitete. Projekt izvaja Herpetološko društvo – Societas herpetologica slovenica, sodelujejo pa tudi naši učenci.

PREDAVANJA ZA STARŠE

Vsako leto za starše pripravimo eno ali več predavanj strokovnjakov z različnih področij. V sredo, 21. 11., je predaval mag. Jani Prgič, univ. dipl. socialni pedagog, strokovnjak za šolsko in vrstniško mediacijo, trener NLP in NLP Coach. Naslov predavanja je bil Tanka črta odgovornosti. 10. 1. 2019 bo Miha Kramli, univ. dipl. teolog in terapevt, vodja Ambulante za zdravljenje zasvojenosti v ZD Nova Gorica predaval na temo Vzgoja, razpeta med radostjo in pastmi. Opozoril bo predvsem na različne vrste zasvojenosti, izoblikovanje družinskega mnenja o drogah, poudaril, kaj morajo starši vedeti o marihuani in novih vrstah drog, spregovoril o nekemični zasvojenosti ter radostih in pasteh novih tehnologij.

Od septembra do decembra ...

PONOVO V ŠOLSKIH KLOPEH

Po nadvse razburljivih, sproščenih, zanimivih, vročih in lenih počitnicah so naši učenci v ponedeljek, 3. 9., ponovno sedli v šolske klopi. Najbolj poseben pa je bil ta dan za trideset prvošolcev, ki so prvič prestopili mogočna vrata naše šole.

Teden mobilnosti je letos potekal na temo Združuj in učinkovito potuj. Od 16. do 22. 9. smo v okviru mobilnosti izvajali naslednje dejavnosti: kolesarjenje in vožnja s skiroji po poligonu, vožnja v krogu na šolskem igrišču, elementarne in spretnostne igre na kolesu in skiroju, risanje s kredami na temo promet, delavnica varna vožnja in promet v ŠC Krško za učence 8. razreda in vsi učenci, razen prvošolcev, so šli en dan skupaj z učitelji peš domov.

DNEVI EVROPSKE KULTURE DEDIŠČINE

Evropska komisija je leto 2018 razglasila za Evropsko leto kulturne dediščine. Tudi naša šola se je pridružila aktivnemu sodelovanju na temo: Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost. V organizaciji kostanjeviškega društva podeželskih žena in naše enote Valvasorjeve knjižnice Krško smo 28. 9. sodelovali na otvoritvi razstave vezenin z naslovom Iz babičine skrinje. Šolska gledališka skupina >

je ob tem predpremierno uprizorila predstavo o vilah Čestitkah, eno najbolj znanih legend v naših krajih, ki smo jo ponovili tudi naslednji dan, ko smo imeli dan dejavnosti z naslovom Ko zadiši po preteklosti. Oživljali smo legende, ki obkrožajo Kostanjevico na Krki, in spoznavali, kako danes živijo med ljudmi in kako jih lahko nadgradimo, da bodo ostale v naši zavesti. Spoznavali so življenje Josefa Resslera in se odpravili po Resslerovi poti v Krakovski gozd, se po Uskoški poti povzpeli do Črneče vasi in si ogledali stražni stolp, se seznanili s potjo vil Čestitk in legendo, ki pripoveduje o njihovem prekletstvu, ter se ob mestnem čebelnjaku spomnili zgodovine čebelnjaka in pomena čebel, skupina mladih biologov pa je popisovala dvoživke, ki živijo v naših močvirjih.

NA OBISKU: MIRKO VASLE

V petek, 12. 10., nas je na šoli obiskal zanimiv gost. Argentinski Slovenec Mirko Vasle je priznani slovenski urednik, novinar in literarni zgodovinar, rojen v Buenos Airesu. V daljni Argentini ima pomembno vlogo pri ohranjanju in širjenju slovenskega jezika med zamejskimi Slovenci. Napisal je prvo monografijo o zgodovini slovenske književnosti v španskem jeziku, že dve desetletji pa je urednik slovenske radijske oddaje *Okence v Slovenijo*. Po izčrpnem intervjuju, ki so ga pripravile devetošolke, so učenci gospodu Vasletu z navdušenjem zastavljali vprašanja o najljubšem argentinskem nogometašu, tipični argentinski kuhinji, praznikih, navadah in običajih, preverili pa so tudi, ali res obvlada španski jezik.

GLEDALIŠKA PREDSTAVA ICANKAR

V torek, 23. 10., so si učenci 8. in 9. razreda v KC Janeza Trdine v Novem mestu ogledali gledališko predstavo z naslovom *iCankar*. Podrobneje so spoznali lik in delo Ivana Cankarja, enega največjih mojstrov slovenske besede in prvega slovenskega poklicnega pisatelja, ter prelomne dogodke iz

njegovega življenja. V predstavi so se prepletali dogodki iz resničnega Cankarjevega življenja in dogodki, ki jih je spletla njegova domišljija. Navdušili so vsi trije igralci, predvsem Domen Valič, so pa žal prehitro zapustili prizorišče, da bi z njimi posneli kakšno fotografijo.

TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK IN 25. OBLETNICA ZDRAVE ŠOLE

V petek, 16. 11., je na šoli potekal že osmi tradicionalni slovenski zajtrk in sedmi dan slovenske hrane. Učenci so zajtrkovali izključno slovensko hrano, in sicer črn kruh, med, maslo, mleko in jabolka. Namen projekta je spodbujanje lokalne samooskrbe s kakovostno hrano iz domačega okolja in ozave-

ščanje mladine o pomenu zdravega prehranjevanja ter gibanja. Dan, posvečen zdravemu zajtrku, so v 1. razredu pričeli z obiskom župana, ravnateljice in čebelarjev, ki so učencem predstavili čebelje izdelke, prinesli medenjake, panje ter predstavili zaščitno opremo čebelarja, ki so jo učenci tudi preizkusili. Petkovo dopoldne so nato vsi učenci šole nadaljevali v ustvarjalnem vzdušju. Letos smo obeležili tudi 25. obletnico Zdrave šole, v kateri aktivno sodelujemo že celo desetletje. Učenci od 6. do 9. razreda so v sedmih delavnicah preizkusili različne načine vadbe in sproščanja, borilne veščine, preverili svoje kuharske sposobnosti, sestavljali šolski jedilnik, zaplesali in pridobili osnove prve pomoči ter oživljanja. Pri tem so sodelovali učitelji in zunanji izvajalci, ki so učence navdušili, jim pokazali, da je gibanje ne samo zdravo, temveč tudi nujno ter predvsem primerno za vsakogar. Nasmeljani, zadovoljni in rožnati obrazi so bili dokaz, da so učenci preživeli aktiven, zdrav in zabaven šolski dan. Še posebej se zahvaljujemo vsem izvajalcem delavnic: Ivan Širola (judo), Matej Kadunc in Barbara Gal (prva pomoč), Sandra Jerele (pilates), Dušanka Požgaj (ples), Marko Škofca (zdrav jedilnik), Jožica Čukajne (smoothie), Janja Budna Leban (joga).

S KNJIGO V ROKI

22. 11. je v kostanjeviški knjižnici potekalo medgeneracijsko srečanje, ki smo ga letos povezali s projektom Rastem s knjigo. Učenci so prebirali roman *Iskanje Eve*, ki ga je napisal Novomeščan Damijan Šinigoj, Javna agencija za knjigo pa ga je v namen promocije branja podarila vsem slovenskim sedmošolcem že leta 2015. Skupina učencev iz sedmega in devetega razreda je v izredno prijetni družbi naših babic in mamic brala ter diskutirala o odnosih med mladostniki in starši, načinu življenja nekoč in danes, stereotipih in življenjskih odločitvah, ki so lahko marsikdaj tudi nevarne.

SREČANJE STAROSTNIKOV

20. 11. so učenci naše šole skupaj s pevkami Društva podeželskih žena Pod Gorjanci pripravili kulturni program za starostnike, ki so imeli svoje prednovoletno srečanje v gostilni Žolnir. Zabaven program z glasbo in plesom je nasmejaval prav vse obiskovalce v dvorani. Brez harmonike, petja in plesa seveda ni šlo, tako da smo na koncu tudi skupaj zapeli. Po končanem programu so nas pogostili še s slastno sladico.

TRADICIONALNI PREDBOŽIČNI SEJEM IN DOBRODELNI KONCERT

28. 11. smo v športni dvorani osnovne šole pripravili že 14. dobrodelni sejem in koncert. Glasbeni program so oblikovali naši učenci s svojimi brati, sestrami, starši, sorodniki ... Ves izkupiček prireditve je bil namenjen šolskemu skladu, iz katerega smo nabavili tudi aparat AED (defibrilator) za šolo in zunanje uporabnike.

TEKMOVANJA

LOGIKA

Na šolskem tekmovanju so učenci osvojili 26 priznanj, 4 učenci: Tevž Tomazin, Gašper Simič Hrovat, Nika Pirc in Tiven Jerele so se udeležili državnega tekmovanja v OŠ Artiče.

TEKMOVANJE IZ ZNANJA O SLADKORNI BOLEZNI

Šolskega tekmovanja iz znanja o diabetesu se je udeležilo 23 učencev iz 8. in 9. razreda. Dobitniki bronastega priznanja so: Ana Dvojmoč, Mihaela Barkovič, Urban Tomšič, Evelin Luštek, Klemen Mohar, Vid Drmaž in Urban Urh Jakše. Ana Dvojmoč, Klemen Mohar in Urban Urh Jakše so se udeležili državnega tekmovanja v Trbovljah.

TEKMOVANJE ZA PROTEUSOVO PRIZNANJE

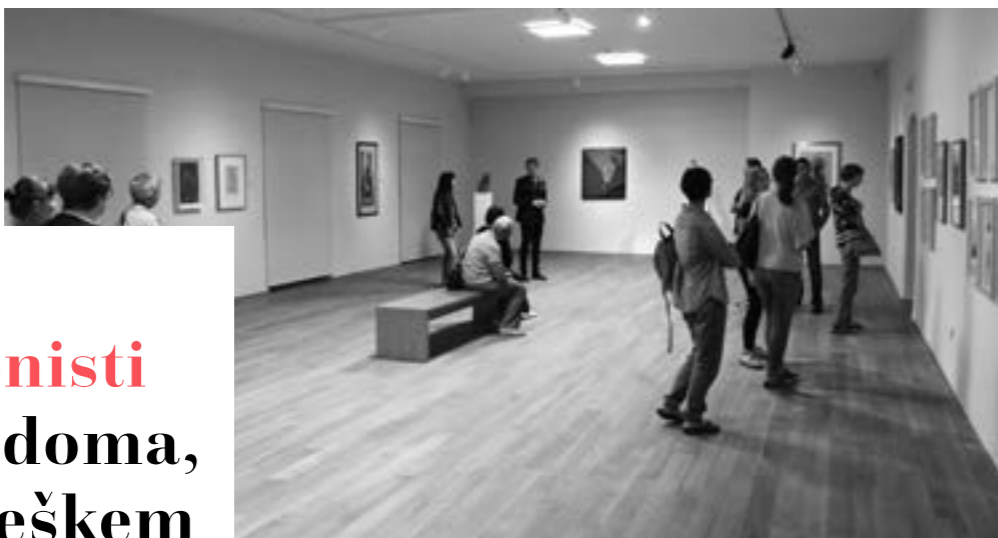
Na šolskem tekmovanju iz biologije je sodelovalo devet učencev 8. in 9. razreda. Letošnja tema so bili pleveli Slovenije. Vid Drmaž je osvojil bronasto priznanje in se je uvrstil na državno tekmovanje v Krškem.

MEDOBČINSKO TEKMOVANJE V KROSU

23. 10. je v Krškem potekalo medobčinsko tekmovanje v krosu. V svežem, vendar lepem sončnem vremenu so naši učenci tekmovali zelo uspešno. Svit Božič, 3. razred, in Mina Gašpar, 7. razred, sta postala prvaka, drugo mesto je osvojila Iva Pisek, 3. razred, tretja pa sta bila Tevž Ploj, 1. razred in Zoja Kržičnik, 3. razred.

— zbrala in uredila: Melita Skušek
foto: arhiv šole

Slovenski ekspresionisti – najprej doma, nato na Češkem

Ekspresionizem je eden ključnih pojavov v zgodovini evropske moderne umetnosti. Po eni strani zaradi plazua sprememb, ki ga je kot gibanje, slog, usmeritev ter svetovni nazor povzročil na umetniškem ozemlju, po drugi zaradi tega, kar se je z njim dogajalo po izteku leta 1925. Avtoritativni režimi so vsepovsod preganjali ekspresionistične umetnike. Nacisti so leta 1937 v Münchnu organizirali razstavo *Degenerirana umetnost*, jih osmešili pred javnostjo in uničili številna dela. Tudi v državah bivšega vzhodnega bloka jih niso odobraval. Ekspresionistično navdihnjena dela so bila dojeta kot pretirano religiozna in subjektivna. Večina predstavnikov ekspresionizma umetniškega izraza namreč ni dojemala kot »orodje« te ali one ideologije, temveč je poudarjala osebno odrešitev. Za razliko od sočasnih in radikalnejših avantgardistov so ekspresionisti humanistično pozivali k etičnemu prerojenju človeštva. To naj bi se zgodilo znotraj posameznika in se širilo med množice, ne oziraje se na nacionalnost in človekovo svetovnonazorsko prepričanje. Zaradi tovrstnih estetskih nagibov in dilem je ekspresionizem še dandanes aktualen.

Zadnja tri desetletja se na Slovenskem ni govorilo o ekspresionizmu, ki je v strokovnih krogih dojet kot kompleksen fenomen, zato je bila razstava *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* v Galeriji Božidar Jakac, kjer so bila na ogled likovna dela iz srednjeevropske zakladnice ekspresionizma, še toliko bolj pomenljiva za slovensko stroko in širšo javnost. Prikazala je najizrazitejša dela slovenskih ekspresionistov, saj se kostanjeviška galerija odlikuje ravno po tovrstnem fondu. Pritegnila pa je tudi vse ostale domače

inštitucije, kot so Moderna galerija, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Umetnostna galerija Maribor, Pilonova galerija Ajdovščina, ter privatne zbiratelje. Projekt je pomenil velik korak naprej, predvsem zato ker smo ob bok slovenskim postavili dela čeških in nemških predstavnikov. Organizirani so bili pogovori, predavanja mednarodnih strokovnjakov, delavnice in koncerti. O povezavah med umetniki različnih narodov in nazorov v tem turbulentnem času so se razpisali slovenski, nemški ter češki umetnostni in literarni zgodovinarji v svojih študijah, objavljenih v barviti znanstveni monografiji.

Za ekspresionizem so značilni misticizem, umik v naravo, poudarjanje čustev in subjektivnega izraza. Dramatične in nemalokrat apokaliptične upodobitve poudarjajo duhovne dimenzije človeške eksistence. Njegove korenine segajo v začetek 20. stoletja, ko se razmajejo stari imperiji in se skozi družbeno ter duhovno krizo evropskega človeka naznanja prva svetovna vojna, z njo pa tragične življenjske usode, kakršne izpričujejo biografije in dela umetnikov. Rojstni kraj ekspresionizma, ki je postopoma zajel vsa umetniška področja, je Dresden, kjer so leta 1905 nadobudni nemški študentje arhitekture ustanovili skupino Most. Namesto tehničnih bravuroznosti so poudarjali spontan likovni izraz in intuicijo. Napajali so se iz neevropske, predvsem primitivne umetnosti, obiskovali oddaljene ter eksotične kraje in eksperimentirali z grafičnim medijem. Glavni umetniki te skupine so bili zastopani tudi na razstavi: Ernst Ludwig Kirchner, Karl Schmidt-Rottluff, Max Pechstein in Emil Nolde. Iz dresdenskega grafičnega

kabineta, ki je najstarejši grafični muzej v nemškem prostoru (med številnimi znanimi mojstrovinami hrani tudi dela Albrechta Dürerja in Rembrandta van Rijna), so bila razstavljena dela slavne grafičarke Käthe Kollwitz. Njeni sočutni prizori, ki ponazarjajo stisko malega človeka in opozarjajo na zapostavljenost žensk v času družbeno-političnih prevratov, so bili razširjeni po vsej Evropi. So izvrstna paralela delom slikarja Frana Tratnika, razpetega med Münchnom in Prago, ki je upodabljal popotnike, brezdomce, begunce in žrtve vojne ter velja za predhodnika ekspresionizma pri nas.

S smrtjo cesarja Franca Jožefa leta 1916 in propadom Avstro-Ogrske monarhije smo Slovenci dobili novo politično ureditev znotraj Kraljevine SHS in vladavine Karadžordževićev. Češkoslovaška Praga je za mnoge postala »študijski center« in je začela nadomeščati vlogo »secesijskega« Dunaja. Zaradi bivanja mnogih Slovencev v kulturno razgibani slovanski prestolnici, kjer so se urili pod mentorstvom izkušenih profesorjev in sklepali prijateljstva z domačini ter s prišleki različnih narodnosti, je dolgo tlela ideja, da bi pritegnili češka dela. Od čeških imen smo na razstavi izpostavili slikarja vodilne ekspresionistične skupine Osmerica, kot sta denimo Emil Filla in Bohumil Kubišta. Njeni člani so v času delovanja Franza Kafke v Pragi razvili svojo različico kuboekspresionizma pod vplivom Pariza, kamor so pogostokrat potovali. Češki umetniki so bili bolj v stiku s francoskimi tokovi od naših in so se še pred prvo svetovno vojno navduševali nad kubizmom Pabla Picassa ter Georges-a Braqua. Od praških profesorjev je treba omeniti slikarja in grafika Augusta Brömseja, čigar dela so bila prav tako dana na ogled. Ta je prepoznal talent Božidarja Jakca, ga povabil k študiju na grafično specialko in z njim gojil prijateljski odnos.

Od Slovencev si je v tistem času edino Jakac lahko privoščil daljša potovanja in kot izjema obiskal Pariz in Afriko. Občutljivo je beležil popotniške vtise in v dela vključeval znane osebnosti in anonimneže. Privlačilo ga je notranje, duhovno in »psihično«. V Pragi se je srečal z umetnostjo Norvežana Edvarda Muncha, do katerega je čutil izjemno spoštovanje. Temačni nordijski samotar je s svojim revolucionarnim predružačenjem slikarskega medija

»spreobrnil« mnoge in poleg Vincenta van Gogha ter Paula Gauguina predstavljal glavni ideal številnim ekspresionističnim umetnikom nove generacije. V velemestni Pragi so naše študente, ki so prihajali iz »obrobja«, navduševali ulično življenje, razstave, umetniško vrvenje v kavarnah, kar denimo opisuje slikar in grafik Veno Pilon v svoji avtobiografiji. Tudi likovna dela kažejo, da je mesto v njih vzbujalo nasprotujoča si občutja, od navdušenja do strahu in tesnobe. Brata France in Tone Kralj sta po romanju v tujini ugotovila, da se bo treba ob trendih, ki so bili takrat v modi, zazreti vase. Starejši France je pristne umetniške vzgibe prepoznal v izvornosti slovenske ljudske umetnosti, ki jo je »meščanska umetnost« potlačila. Medtem ko sta Kralja kot osrednja predstavnika ekspresionistične generacije pri nas v svojih delih gradila skrivnosten religiozni svet, sta brata Nande in Drago Vidmar ovekovečila odmaknjene predele Štajerske in kritično prikazala socialno problematiko delavsko-kmečkega razreda. Njuna zgodnja grafična dela pred študijem na zagrebški akademiji izpričujejo sorodnosti s skupino Most.

Razstava *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* bo naslednje leto od junija na ogled v kutnogorskem muzeju GASK, ki je partner projekta. Gre za enega od glavnih čeških muzejev, ki je zaradi svoje zgodovine in arhitekturnih značilnosti primerljiv z Galerijo Božidar Jakac. Nahaja se v prenovljeni baročni zgradbi nekdanjega jezuitskega kolegija v neposredni bližini znamenite gotske cerkve, posvečene sveti Barbari. Tako bodo dela naših mladih umetnikov na ogled češki javnosti, ki slovensko umetnost pozna predvsem skozi delovanje nekoliko starejšega Jožeta Plečnika. Zaradi izvrstne lokacije češkega muzeja, ki zaradi bližine Prage privlači trume ljudi, bodo lahko tudi tisti iz oddaljenejših predelov sveta občudovali likovna dela slovenskih umetnikov. Razstava bo ohranila prvotno konceptualno zasnovo, ki izhaja iz motivike: krajina, portret, socialna motivika in vojna, umetnik v mestu, religiozna motivika, alegorije in umetnost. Hkrati bodo vključena nekatera slogovno in vsebinsko izrazitejša dela čeških ekspresionistov, ki so trenutno del stalnih postavitev ali se nahajajo v depojih osrednjih čeških muzejev in galerij.

— Robert Simonišek

foto: Alja Fir

Galerija Božidar Jakac v letu 2018

Začetek letošnjega leta sta zaznamovali dve gostovanji; *Retrospektiva Dušana Tršarja*, ki smo jo pripravili lani, je bila po gostovanjih v Galeriji Murska Sobota in v Moderni galeriji na ogled tudi v Pilonovi galeriji Ajdovščina. Razstavní program GBJ pa smo v začetku februarja odprli z gostujočo *retrospektivno razstavo grafika Bojana Golije (1932–2014)* iz Umetnostne galerije Maribor v novih razstavnih prostorih. Razstava je bila edinstvena priložnost, da so obiskovalci lahko videli pod isto streho dela učenca in učitelja, saj je bil Božidar Jakac Golijev profesor na akademiji in je imel močan vpliv na njegovo zgodnje ustvarjalno obdobje. Z družino Golija pa je Kostanjevica na Krki povezana tudi preko umetnikovega sina Darka Golije, ki je v okviru Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva leta 2000 izdelal skulpturo z naslovom *Alegorija pokrajini*, ki stoji na Oražnovi ulici na otoku.

Na Prešernov dan že vrsto let odpiramo prenovljene postavitev v Grafičnem kabinetu Bogdana Borčiča. Letošnja postavitev z naslovom *Pogled skozi mrežo* je posvečena grafikam iz umetnikovega najzgodnejšega ustvarjalnega obdobja, v katerih je simbolna rdeča nit motiv žice ali mreže kot latentno prisoten spomin na travmatično izkušnjo internacije v Dachau. Izbor 50 del predstavlja lesoreze in jedkanice s prizori sejemskega vrveža in obmorskih mest, ki jim sledijo dela z motivi sejmskih strelišč, cirkusa ter dela z motivi kmečkega življenja, cikla ptičjih strašil ter

savudrijskih čolnov, ki kažejo na umetnikov nadaljnji razvoj v smeri abstrakcije in zaokrožujejo postavitev, ki je na ogled še do konca januarja 2019.

V aprilu smo odprli dve razstavi mladih slovenskih umetnic Helene Tahir in Kristine Rutar. Razstava *V vrtincu* Helene Tahir je bila postavljena v Lamutovem likovnem salonu. Osrednja tema predstavljenih umetničin del so bile podobe otrok. Za razstavo je pripravila velike risbe, narejene z barvnimi svinčniki, barvne in črno bele linoreze in instalacije iz blaga v frottage tehniki. Razstavo je spremljal zvok, ki je nastal kot stranski produkt fizičnega umentičinega dela. Kristina Rutar je v prostorih Lapidarija na ogled postavila svojo instalacijo v mediju keramike, naslovljeno *O izvoru vrst*. Umetnica je raziskovala različne pojavnosti embrijev v posameznih razvojnih fazah, kar je še podkrepila z zvokom bitja srca. Navdih za svoje likovne interpretacije pa je našla v teoretskem delu Charlesa R. Darwina z istoimenskim naslovom.

V maju smo v nekdanji samostanski cerkvi ponovno gostili novomeško gledališče Anton Podbevšek Teater s predstavo *KONS:O:VEL*, ki so jo pripravili po predlogi dr. Janeza Vrečka, enega največjih poznavalcev Kosovelovega opusa. Gledališka predstava je bila na nek način tudi preludij osrednjemu razstavnemu projektu GBJ v letu 2018, mednarodni razstavi slovenskih, čeških in nemških ekspresionistov *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha*, s katero smo obeležili tudi evropsko leto kulturne dediščine in stoletnico prve svetovne vojne. Odmevni projekt, ki bo svoje

nadaljevanje doživel v letu 2019 v muzeju GASK v Kutni Gori na Češkem, je podrobneje opisan na prejšnjih straneh pričujočih novic.

V sklopu 3. mednarodne Circular Change konference o trajnostnem razvoju, ki smo jo gostili v maju, smo pripravili dogodek in razstavo *Landart Kostanjevica na Krki-Diessen* petih slovenskih (Polona Černe, Boštjan Kavčič, Mateja Kavčič, Urša Toman in Marjan Mirt) in petih nizozemskih (Mireille Schermer, Mirjam Korse, Carla Cremers, Els Franken in Natascha J.A. Rodenburg) umetnikov. Prostorske instalacije oz. umetniške intervencije v naravi so bile za kratek čas umeščene v park skulptur Forma viva. Za njihovo izdelavo so bili uporabljeni samo »bio-based« in ostali bio razgradljivi materiali, ki poudarjajo trajnostni razvoj, usmerjen v varovanje narave in reševanje okoljske problematike.

Prijeten odmik v tišino in hlad v vročem poletnem vremenu je ponudila razstava *Blizu svetlobi* Petre Varl v nekdanji samostanski cerkvi. Umetnica je z umestitvijo prepogibanih papirjev na stene in s kovinskimi elementi/sedišči v glavni ladji zgolj minimalistično posegla v prostor. S tem je nekdanja samostanska cerkev s svojo veličino in duhovno prezenco postala centralni fokus postavitve, ki je z oblikami elementov/sedišč in prepogibanih papirjev odsevala arhitekturni karakter prostora. Postavitev so zaokrožili še izbira skladbe *Blizu svetlobi* glasbenika Olafurja Arnaldsa in oblačila Uroša Belantiča, ki so obiskovalca zlila s prostorom in ga hkrati postavila v pozicijo sokreatorja postavitve.

Poletni utrip je v Kostanjevici na Krki letos popestril *Festival kulture Kostanjevica* v organizaciji Mladinskega društva. Del programa; otvoritev in tri gledališke predstave *Naj gre vse v π ali kako sem si zapomnil 3.141 decimalk*, *Moj oče je nosil puško* in *Jetniška balada* so bile izvedene na dvorišču in v prostorih galerije.

Konec junija smo v Lamutovem likovnem salonu odprli gostujočo razstavo petih umetnikov: Metoda Frlica, Tomaža Furlana, Sanele Jahić, Aleksija Kobala in Antonia Živkoviča iz Loškega muzeja. Umetniška dela avtorjev na razstavi naslovljeni *ČLOVEK:STROJ* so se dotikala aktualnih vprašanj o vlogi in pomenu dela, raziskovala so dinamično razmerje med človekom in strojem, dileme o prednostih in pasteh

napredka, ki jih prinašajo vedno bolj robotizirane in digitalizirane oblike dela ter posledično spremenjeno vlogo in pomen delavca v sodobni družbi.

Septembrski dnevi so prinesli s seboj razstavo *Hotelski dnevnik* umetnice in režiserke Nataše Prosenc Stearns. Video instalacije in fotografije v sobah Lapidarija so obiskovalca popeljali v zgodbe anonimnih protagonistov, ki se odvijajo na hodnikih, stopniščih in v sobah zapuščenega hotela v Los Angelesu. Prizori so bili posneti s statično kamero in večkrat preplasteni, s čimer je avtorica dosegla zanimive vizualne učinke in hkrati pustila veliko svobodnega prostora za lastno interpretacijo dogajanja gledalcem glede na individualne čustvene in kognitivne asociacije.

September pa je tudi mesec, ko se tradicionalno odpira razstava *Valvasorjevih mednarodnih grafičnih dni* na gradu Bogenšperk. Letošnja, že peta razstava, je pregledne narave in je nastala v sodelovanju z JZ Bogenšperk. Na njej so predstavljena dela 24 umetnikov iz Slovenije in tujine, ki so ustvarjali na likovnih kolonijah Valvasorjevih mednarodnih grafičnih dni v preteklih štirih letih. Razstava je na ogled še vse do marca 2019.

V jesenski razmislek o minevanju in večnosti nas je s svojo tematiko povabila razstava Branka Cvetkoviča *Nični prostor*. Fotograf je v nekdanji samostanski cerkvi sopostavil mirno gladino morja, ki se v zabrisani meji spaja s horizontom in serijo »mrtvih oči« posameznikov, ki so preminuli le nekaj ur preden je umetnik v svoj objektiv ujel mirno odsotnost njihovega pogleda.

Lamutov likovni salon je v začetku oktobra postal tudi po imenu zelo prikladno prizorišče za razstavo *Mnemosis* umetnika Andreja Lamuta, ki se je v istem prostoru, v katerem je ustvarjal in razstavljal že njegov dedek Vladimir Lamut, predstavil s svojimi fotografskimi deli. Mladega umetnika zanima stanje med budnostjo in spanjem, v katerem se pogosto rojevajo fantastične in groteskne podobe, sestavljene iz delcev realnosti in domišljije, ki jih je avtor spretno ujel v fotografski objektiv.

Konec oktobra pa so se v novih razstavnih prostorih z razstavo *DKV. Dugo Kusterle Valvassori. Tri zgodbe z meje* predstavili umetniki, ki delujejo na širšem področju Gorice: Franco Dugo (1941), Roberto Kusterle (1948) in Giorgio Valvassori (1947). >

Dela umetnikov so slogovno in vsebinsko povsem različna in so nastala v zadnjih dveh desetletjih. Razstava je nastala v čezmejnem projektu Pilonove galerije Ajdovščina in Deželne ustanove za kulturno dediščino Furlanije Julijske krajine (ERPAC) ter bo na ogled vse do 8. februarja 2019.

Programsko leto smo zaokrožili z razstavo *Upodobitve Ivana Cankarja v zbirki Galerije Božidar Jakac*, ki smo jo odprli na Ta veseli dan kulture (3. 12.) v Lamutovem likovnem salonu. Na razstavi je predstavljen izbor del umetnikov Janeza Boljke, Lojzeta Dolinarja, Jožeta Gorjupa, Franceta Goršeta in Franja Stiplovška, ki se motivno navezujejo na podobo Ivana Cankarja. Izbor dopolnjujejo tudi grafike Božidarja Jakca, ki je likovno opremil knjižno izdajo Cankarjevega *Kurenta*. Likovne podobe velikega pisatelja na razstavi dopolnjujejo njegova literarna dela: izbrani prevodi, prvotiski in zgodnji tiski, ki jih je za to priložnost posodila Valvasorjeva knjižnica Krško. Razstava bo na ogled do 10. februarja 2019.

Galerija je bila v 2018 dejavna tudi na področju izposoje umetnin drugim muzejskim institucijam. Razstava 31 del Janeza Boljke iz depoja GBJ je bila spomladi na ogled v Likovnem salonu Kočevje. Delo *Kurent* iz stalne postavitve Božidarja Jakca je bilo na ogled na razstavi del članov SAZU v Narodni galeriji. Skulptura *Množica* Draga Tršarja je bila vključena na razstavo *Drago Tršar: Monument* v Moderni galeriji, ki bo prihodnje leto na ogled tudi v novih prostorih GBJ. 20 del iz Grafičnega kabineta Bogdana Borčiča je bilo na ogled v Bežigradski galeriji II v Ljubljani na razstavi *Od Školjke do pike*, 8 del pa

je bilo vključenih v razstavo *Risbe in dela na papirju*, ki so jo v septembru pripravili v Gorenjskem muzeju Kranj. Do marca 2019 je *Autoportret* Jožeta Tisnikarja na ogled na razstavi *Zrcaljenje – Maska ali bistvo* v Galeriji likovnih samorastnikov Trebnje, *Pekoča vest* Franceta Kralja pa je do konca februarja na ogled na razstavi *Years of Disarray 1908–1928* v Muzeju moderne umetnosti v Olomoucu na Češkem.

Pomemben segment galerijskega dela je tudi pedagoška in andragoška dejavnost z bogatimi obrazstavnimi programi, v katere spadajo predavanja, pogovori, koncerti in otroške ter medgeneracijske galerijske ustvarjalnice. Slednje ponujajo udeležencem enkratno priložnost preživljanja prostega časa ob kvalitetnih in poučnih vsebinah ter možnost ustvarjanja pod mentorskim vodstvom priznanih umetnikov. V letu 2018 so se udeleženci ustvarjalnic lahko preizkusili na grafični delavnici linoreza, ki jo je vodil grafik Janko Orač, z umetnico Kristino Rutar so ustvarjali v tehniki gline, snemali videe na delavnici s Sasho Ihnatovich ter z Andrejem Lamutom spoznavali proces nastanka studijske fotografije. Med poletnimi počitnicami so otroci ustvarjali v celotendenski kiparski delavnici pod vodstvom likovnega pedagoga Valterja Rabiča ter se preizkusili v vlogi igralcev in režiserjev na petdnevni mladinski filmski delavnici v organizaciji DZMP Luksuz produkcije. V sklopu obrazstavnega programa razstave *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* smo organizirali predavanja in pogovore z domačimi in tujimi strokovnjaki na temo ekspresionizma ter izvedli ekskurzijo Po primorskih poteh Toneta Kralja v septembru. Tudi letos pripravljamo decembrski program *Pravljica v Galeriji* skupaj s kostanjeviško enoto Valvasorjeve knjižnice Krško. Trije večeri, polni zgodb in ustvarjalnih delavnic za vse generacije, se bodo odvili od 18. do 20. decembra.

Pod črto lahko zapišemo, da je bilo letošnje leto v GBJ resnično pestro. Velika ustvarjalna energija, ki jo ves čas spremlja hiter tempo, je botrovala dobremu odzivu obiskovalcev in udeležencev programov GBJ, povečanju medijske pokritosti in številčnejšim obiskom. Z velikimi pričakovanji že zremo v izzive in priložnosti, ki jih bo prineslo prihajajoče leto.

— Kristina T. Simončič
foto: arhiv GBJ

Rožnati oktober v Kostanjevici

Rožnati oktober, mednarodni mesec osveščanja o raku dojke, nas vsako leto opomni, kako pomembno je, da poskrbimo za svoje telo in duha, za zdrav način življenja in preventivo. Večina žensk v sebi nosi impulz, da najprej poskrbijo za druge in na koncu, če ostane kaj časa ali če je sila, še zase. V resnici pa vsaka ženska najprej dolguje ljubezen sebi. Če želimo ustvariti boljši svet, je treba začeti pri spoštovanju lastnih sposobnosti, vrednot in ženstvenosti, šele nato pa to skrb prenesti na sočloveka. In skrb za lastno zdravje je zelo pomembna. O raku dojke, številkah, strahovih in predvsem upanju nam je na predavanju spregovorila Damjana Grubar, naša sokrajanka. Z nami je delila svojo lastno izkušnjo in znanje. Poudarila je pomen zdravega načina življenja in redne telesne aktivnosti, ki skupaj z opazovanjem svojega telesa in rednim mesečnim samopregledovanjem pripomore k zdravju in zgodnjemu odkrivanju bolezni. Na modelu dojke smo lahko preverile pravilno tehniko samopregledovanja. Damjana je poudarila, da rak ni smrt, da je to lahko korak h kvalitetnejšemu življenju, saj ob taki preizkušnji spoznamo, kaj je res pomembno in vredno v življenju. Pomembno je, da

pozitivno gledamo na življenje, da smo obkroženi s pozitivnimi ljudmi in tudi sami skušamo širiti optimizem in veselje. Damjana Grubar je s svojo zgodbo lahko vzor takega bivanja.

Pred predavanjem smo postali pod platanami pred stavbo občine in knjižnice, ki so jih s pomočjo Marjane in Matjaža Krhina, v čudovite rožnate pletenine odele dame, ki ob četrtkovih popoldnevih ustvarjajo v knjižnici.

— Alenka Žugič Jakovina
foto: Maj Kerin Colarič

Ponedeljčki pohodniki

Na deževno jutro zadnjega novembrskega ponedeljka smo se na drugi letošnji pohod podali ponedeljčki pohodniki. Pot od knjižnice, mimo pokopališča čez Obrh do Orehovca in od tam na Dolšče, odkoder smo se mimo Kostanjeviške jame spustili na izhodišče, je bila za vse, čeprav na ponedeljčke pohode hodijo že deseto leto, deloma tudi nova. Franc Bakšič je znova dokazal, da ni le izvrsten vodnik, temveč tudi tenkočuten opazovalec narave in sveta ter izjemen organizator. Tako je vsak pohod doživetje za telo, duha in druge čute. Hvaležni smo tudi Suzani Hodnik, družini Štokar ter Mimici in Toniju Frankovič, da so pohodnikom pod dežniki ponudili okrepčilo.

— Alenka Žugič Jakovina

Čar zgodbe in Bronja Žakelj

V začetku septembra je na našem literarnem nebu zasijal prvenec Bronje Žakelj *Belo se pere na devetdeset*, avtobiografski roman, ki je zaradi iskrenosti in svežine hitro po izidu doživel nadvse pozitiven odziv strokovne javnosti in bralcev. Bronjo smo 9. novembra gostili v knjižnici na prvem srečanju letošnjega cikla Čar zgodbe, bralnih druženj ob

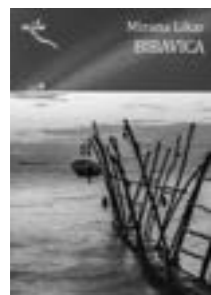
čajju. V pogovoru smo se vrnili v za mnoge nostalgичna sedemdeseta in osemdeseta leta, ko je pisateljica odraščala na Vojkovi v Ljubljani. Govorila je o glasnih, toplih trenutkih otroštva ob starših, bratu Roku, babici Dadi in nešteti obiskih tet in stricev. Spomnili smo se kakava Benko, Gavrilović paštete, Tita, olimpijskih iger v Sarajevu, sneženja na televizijskem zaslonu in vseh drugih scen, ki so zaznamovale življenje v tistih časih. Ko je bila stara štirinajst let, se je ta idila kruto prekinila, saj ji je zaradi raka umrla mati. In ta izguba, tišina bližnjih, ki so ji hoteli le dobro, jo spremlja skozi celo življenje. V prvem letniku je za hudo obliko raka zbolela tudi sama, kar v romanu izjemno živo opiše. Kmalu, ko si je opomogla po bolezni, so ji gore vzele še brata. Pogovarjali smo se o žalosti, bolečini,

krhkosti, nemoči, strahu in kako pomembno je, da o tem govorimo, da si to dovolimo. Smrt si je v njenem življenju izborila veliko prostora, zato, pravi, jo je sprejela, saj je neizbežna, vendar pa se današnja družba tej temi vse preveč izogiba. Govorila je tudi, kako je nastajal roman, kako so ga sprejeli njeni bližnji, ki so živo in iskreno opisani v zgodbi. Pisateljica je v Kostanjevici tudi prvič sama brala odlomek iz svojega romana in v naši družbi premagala nelagodje, ki ga občuti ob tem.

Čeprav je *Belo se bere na devetdeset* zgodba o prevelikih bolečinah in izgubah, je to vseeno roman, iz katerega veje optimizem, volja do življenja, pogum in upanje. Tudi pisateljico smo spoznali kot tako.

— Alenka Žugič Jakovina
foto: arhiv knjižnice

Knjižnica je prostor in je dogajanje. Poleg vsega, kar nudi, je knjižnica predvsem prostor, kjer domujejo knjige. Dobre knjige, ki čakajo na svoje bralce. Med stotinami knjig za otroke in odrasle, leposlovnih in strokovnih imamo tudi posebno polico, na katero zlagamo knjige, ki so povezane s Kostanjevico. Govorijo o samem kraju ali pa so jih ustvarili ljudje, ki so kako povezani z našim krajem. Polica se ves čas dopolnjuje. Ko boste naslednjič v knjižnici, se ustavite ob teh knjigah. V Novicah vam bomo vsakič predstavili eno knjigo, ki smo jo dodali v to dragoceno zbirko.

Bibavica, Mirana Likar Baželj

Mirana Likar je začela pisati razmeroma pozno, vendar so se v njej skozi celo življenje pisale zgodbe, ki v zadnjih letih ena po ena prihajajo na svetlo v odličnih knjigah. Mnogo zgodb je naslonila tudi na spomine, ki jih je zaznamovala Kostanjevica. Brati njeno pisanje je za nas tako dvojni užitek: zaradi posebnega stila in ritma pripovedovanja ter zaradi mimobežnih stavkov, ki se nam zdijo nekako domači. V novembru je pri založbi Modrijan

izšel njen novi roman *Bibavica*. V tej drobni, fragmentarni pripovedi avtorica, kot da bi s kiparskim dletom klesala iz kamnitega bloka, oblikuje figure, ki so sestavljale svet Marije Rotta, umetnice aristokratskega porekla, ki je živela v času, ko tako poreklo ni bilo prav primerno. Marijin mož Matjaž Korošec, kipar v službi revolucije, njeni starši, ki se skušajo po svoje znajti v tedanjih vihrah, neuslišani Cesare, ki predstavlja živo vez med preteklostjo in sedanostjo, s katero je pretkana zgodba. In mladi Elia, ki se v novih časih prikaže na Marijinih vratih ter sproži spomine in sprehode v mozaik preteklosti, v izgovarjanje imen tistih, ki so umrli, pa niso mrtvi. Mojstrsko izpisano lirično pripoved o minevanju življenja in o glasovih, ki iz globin živijo v človeku, bomo kmalu v pogovoru s pisateljico predstavili tudi v kostanjeviški knjižnici.

— Alenka Žugič Jakovina

Dvajset let od obnove Tercialskega mostu

V enajsti številki *Kostanjeviških novic*, ki je izšla pred natanko dvajsetimi leti, je Tanja Jakše Gazvoda pisala o slavnostni otvoritvi prenovljenega Tercialskega mostu, ki je bila 6. novembra 1998 ob praznovanju takratne krajevne skupnosti.

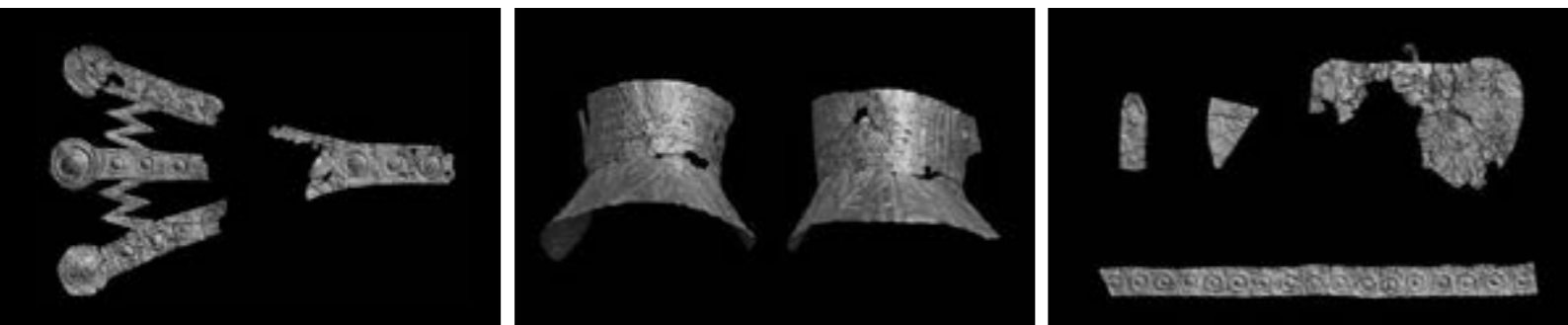
Most je ena od udejanjenih idej, ki so se rodile iz posebnega prijateljstva med kostanjeviško lekarnarico magistro Emilijo Fon in velikim arhitektom Jožetom Plečnikom. Idejno zasnovo prvega peš mostu čez reko Krko je napravil prav mojster sam, ki je na daljavo iz Ljubljane sodeloval tudi pri odločitvi o lokaciji mostu. Izgradnjo, ki je potekala v zimi med letoma 1955 in 1956, je vodil mojster tesar, domačin Martin Cvitko s svojim sinom Vilijem. Za gradnjo so porabili les nosilcev zapuščene gozdarske vlečnice, ki so jo gozdarji uporabljali za transport lesa z Gorjancev v dolino. Most je več kot dve desetletji služil svojemu namenu, bil je bližnjica na otok, sprehajalna pot, mesto poletnih vragolij na Krki, priljubljeno zbirališče mladih. V tem času je most začel počasi načenjati zob časa in čeprav so ga nekajkrat delno popravili, je po letu 1978 postal prenevaren za uporabo in v letih, ki so sledila, popolnoma razpadel. Potem je dolga leta v Kostanjevičanih obstajala želja po obnovi, vendar so se poskusi izjalovili, dokler ni sredi devetdesetih let postala ideja spet živa in je skupina krajanov pod okriljem kostanjeviške krajevne skupnosti vztrajala v akciji zbiranja denarnih sredstev in lesa za obnovo, tako da so 6. septembra leta 1998 lahko začeli z gradnjo, ki jo je vodil mojster Vili Cvitko. Več kot 150 posameznikov in družin je prispevalo denar in les

za obnovo, o celotni akciji so krajanje obveščali tudi v *Kostanjeviških novicah*. Poleg zagnanih domačinov v gradbenem odboru, ki ga je vodil Matjaž Zajelšnik, in krajevne skupnosti so v projektu sodelovali tudi Savaprojekt Krško, Kostak in Občina Krško. Trak je ob otvoritvi prerezal takratni predsednik občinskega sveta Občine Krško Franc Bogovič, preizkus trdnosti pa sta opravila Vili Cvitko in Peter Žigante, ki je most takrat poimenoval »most ljubezni«, kar je označevala tudi tabla na začetku.

Lesen Tercialski most je na nek način živ, zato zahteva ves čas skrb in vzdrževanje. Dobro je, da se tega zavedamo, da bo vedno trdno stal, povezoval, nudil prehod in sprehod, zabavo in užitek ob pogledu na reko Krko.

— Alenka Žugič Jakovina
foto: Maj Kerin Colarič

Zlat nakit iz Sajeve

Na terasi levega brega reke Krke, 2 km severovzhodno od Kostanjevice na Krki, je bilo leta 1878 ob zaseljku Sajeve odkrito starejšeeželeznodobno gomilno grobišče. Raziskave na grobišču so potekale v letih 1879, 1902 in 1982 ob zaščitnih izkopavanjih ekipe Posavskega muzeja Brežice pod vodstvom tedanjega kustosa arheologa Mitje Guština. Grobišče je z najdbami in načinom pokopa datirano v 7. stoletje pr. n. št. Osrednji grob gomile 10 je pripadal mlajši ženski, ki je imela, sodeč po grobnih pridatkih, izjemen materialni in duhovni položaj v družbi. Med grobnimi pridatki izstopa naglavni nakit, izdelan iz izjemno tanke zlate pločevine (0,02 mm–0,2 mm), okrašene z iztolčenim okrasom. Sestavljajo ga trokraka lamela, trakovi, obesek in valjasta predmeta s stožčastim zaključkom, ki bi jih lahko interpretirali kot lasne objemke. Nakit je bil več kot 15-krat na drobno prepognjen in zmečkan v dva, komaj centimeter velika skupka. Uničenje nakita je bilo morda del pogrebnega rituala, lahko pa je bil uničen že pred smrtjo lastnice in so ga hranili predvsem zaradi vrednosti žlahtne kovine.

Nakit je bil restavriran v restavratorsko-konservatorski delavnici RGZM Mainz. Do 31. 1. 2019 bo na ogled v sklopu razstave *Nakit ostane – dediščina, naš najdragocenejši nakit* v prostorih stalne arheološke zbirke Posavskega muzeja Brežice.

Seznam predmetov

1. Zlata trokraka lamela z iztolčenim okrasjem. Posavski muzej Brežice, P 1362. Zlat valjast okras z iztolčenim okrasjem. Posavski muzej Brežice, P 1361 a.
2. Zlat valjast okras z iztolčenim okrasjem. Posavski muzej Brežice, P 1361 b.
3. Zlat okras v obliki lista z iztolčenim okrasjem. Posavski muzej Brežice, P 2233.
4. Odlomek zlatega traku z iztolčenimi krožci. Posavski muzej Brežice, P 1363.
5. Odlomek zlatega traku z iztolčenimi krožci. Posavski muzej Brežice, P 2231.
6. Odlomek zlate pločevine. Posavski muzej Brežice, P 2232.

— Posavski muzej Brežice
foto: arhiv muzeja

Ohranjajmo mejice in mokrišča

Mejice in mokrišča lokalno blažijo vplive podnebnih sprememb, blagodejno vplivajo na naše počutje, zagotavljajo ekosistemске storitve za človeka in so zatočišče mnogim ogroženim živalskim in rastlinskim vrstam.

Mejice so ozki pasovi dreves in grmovja, ki razmejujejo različna življenjska okolja. Povezane so s kmetijsko krajino, saj so se skupaj z njo razvijale in dobivale svojo obliko. Njihov prvotni namen je

bil razmejevanje lastniških parcel in ograjevanje pašne živine, kmalu pa je bila znana tudi njihova uporabna vrednost pri zmanjševanju vetrne erozije in izsuševanju prsti. Mejice ob vodotoku imenujemo obrežna vegetacija. Korenine lesnatih rastlin preprečujejo odnašanje prsti in utrjujejo rečne bregove, s čimer ščitijo pred poplavami, hkrati pa upočasnjujejo pronicanje kemikalij v vodo in tako ščitijo podtalnico. V mejicah se zadržujejo za kmetijstvo koristne živali. Ujede, lisice in kače plenijo glodavce, dvoživke, kuščarji in plenilske žuželke pa jedo različne nevretenčarske škodljivce. Cvetno rastline v mejicah zagotavljajo nektar in cvetni prah, kar pozitivno vpliva na pestrost in število oprasovalcev, ki so izredno pomembni za oprasitev pridelka. Mejice razmejujejo različna življenjska okolja ali posesti, velikokrat pa jih najdemo tudi ob cestah ali vodnih telesih.

Mokrišča so vse površine, kjer se vsaj del leta zadržuje voda, s čimer je povezana tudi tamkajšnja prisotnost različnih rastlinskih in živalskih vrst. Ne glede na to, ali gre za tekoče ali stoječe, stalne ali začasne vode, so mokrišča pomembna zaloga pitne vode, saj zagotavljajo in stabilizirajo podtalnico. Delujejo kot naravne čistilne naprave, ki iz vode odstranjujejo mnoge škodljive snovi, ki jih v okolje vnaša človek. Stabilizirajo lokalno klimo in blažijo posledice ekstremnih vremenskih pojavov. Ob poplavah zemlja zadržuje vodo, v sušnem obdobju pa jo oddaja in s tem hladi okolico. V bližini mokrišč ne prihaja do prekomernega izsuševanja prsti. Mokrišča so pomembna tudi z vidika biodiverzitete, saj so zaradi specifičnosti okolja vir mnogih endemičnih vrst. Nekatere živali v mokriščih najdejo stalen življenjski prostor, druge se vanje zatekajo občasno ali le v delu svojega življenjskega cikla (npr. gnezdenje, mrestenje, razmnoževanje, vzreja mladičev, v času selitev in počitka med selitvami), ne nazadnje so mokrišča tudi pomemben vir pitne vode za mnoge okoliške živali. Tudi majhne mlake so pomembna življenjska okolja za mnoge dvoživke.

Intenzivno kmetijstvo in urbanizacija povzročata izgubo naravnih življenjskih prostorov, kar predstavlja grožnjo populacijam številnih rastlinskih in živalskih vrst. Mejice in mokrišča predstavljajo eno izmed pomembnejših točk biodiverzitete predvsem

v kulturni krajini – pokrajini, ki jo soustvarjata narava in človek. Ne pozabimo, bogata vrstna pestrost zagotavlja zdravo okolje in številne ekosistemске storitve, koristi, ki jih družbi omogočajo ekosistemi (npr. oprasovanje, zadrževanje vode, lokalno nižanje temperature). Mejice in mokrišča niso pomembna le z vidika uravnavanja vode v okolju, preprečevanja vetrne in vodne erozije prsti ter ohranjanja biodiverzitete, ampak so hkrati velik ponor ogljikovega dioksida, ki prispeva h globalnemu segrevanju podnebja. Ohranjanje mejic in mokrišč lahko torej vidimo kot eno izmed pomembnih strategij prilaganja podnebnim spremembam in ohranjanja ekosistemskih storitev.

V okviru projekta MEJ-MO JIH!, ki naslavljata pomen in ohranjanje mejic in mokrišč, smo v izobraževalnem sklopu, v katerega smo vključili 10 šol iz različnih regij, sodelovali tudi z Osnovno šolo Jožeta Gorjupa v Kostanjevici na Krki. Z učenci iz 8. in 9. razreda smo v sklopu naravoslovnega dne poskušali poiskati prezrta življenjska okolja v okolici šole ter živali in rastline, ki v njih živijo. Skupaj smo našli zelene žabe, mlado rjavo žabo in veliko ličink kačjih pastirjev. Preiskali smo bližnje mejice in se učili o različnih vrstah, ki jo sestavljajo. Na naravoslovnem dnevu smo si ogledali tudi mlako, ki se nahaja blizu kostanjeviškega gradu. V terenskem terariju je mlada rjava žaba in velika ličinka kačjega pastirja.

Kostanjevica na Krki ima zelo zanimivo in z vidika narave bogato okolje. V neposredni okolici lahko najdemo različne vrste mokrišč in posledično veliko dvoživk. Kraj z vseh strani objema reka Krka, skozenj tečeta potoka Obrh in Studena, ki izvira >

NARAVNA DEDIŠČINA / ČEZ PLANKE

združene – obrežna vegetacija je mejica, ki raste ob reki in s svojimi koreninami utrjuje rečni breg. Včasih pa v mejicah najdemo tudi mlako ali mrtvico, ki je pomemben vir vode za okoliške živali. Na območju Kostanjevice na Krki smo našli zelene in rjave žabe (sekuljo in rosnico), navadnega pupka in ličinke navadnega močerada, od plazilcev pa pozidno kuščarico, zelenca, slepca in belouško.

Prispevek smo pripravili v okviru projekta MEJ-MOJIH! – Pomen ohranjenih MEJic in MOkrišč za prilagajanje podnebnim spremembam in ohranjanje biodiverzitete, ki ga izvaja Herpetološko društvo – Societas herpetologica slovenica skupaj s Centrom za kartografijo favne in flore. Projekt je financiran s strani Eko sklada (Slovenskega okoljskega javnega sklada) in Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije.

— Nadja Osojnik, Aja Zamolo
foto: arhiv projekta

pri Kostanjeviški jami. Poleg tekočih je na tem območju tudi veliko stoječih voda, kot je na primer ribnik Karlče ali mlaka blizu kostanjeviškega gradu. Mlako pri Beach baru, v kateri ni rib, so zasedle zelene žabe. Poleg palete tekočih in stoječih voda sega Kostanjevica na Krki tudi do južnega roba Krakovskega gozda, ki je največji nižinski poplavni gozd v Sloveniji. Okolje je bogato prepleteno z mejicami, ki so pomembni koridorji za netopirje, kače in druge živali. Ponekod so mokrišča in mejice

dediščine, kar daje možnosti in priložnosti tako za gospodarski kot širši družbeni razvoj.

Ena izmed pomembnih aktivnosti na tem področju je program izobraževanja imenovan Šola preнове, katerega pobudnik je Združenje zgodovinskih mest Slovenije. Izvajamo ga skupaj s partnerji Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Fakulteto za arhitekturo Univerze v Ljubljani in Srednjo gradbeno, geodetsko in okoljevarstveno šolo Ljubljana. Namen Šole preнове je splošno ozaveščanje in strokovno usmerjeno izobraževanje, brez katerega kakovostno varstvo nepremične kulturne dediščine praktično ni mogoče. V ta namen vsako leto izvedemo sklop delavnic, ki obravnavajo tematiko tradicionalnih gradbenih del. Delavnice so namenjene tako strokovni kot ljubiteljski javnosti, pa tudi lastnikom objektov kulturne dediščine, da so jim v pomoč, ko se odločajo za prenovu.

V letu 2019 bomo v jesenskem času izvedli štiri delavnice: delavnico o sanaciji apnenih ometov, delavnico o vlagi, kamnoseško delavnico in delavnico o restavriranju lesenega pohištva. Pripravljamo pa tudi novost, in sicer pet tematskih predavanj, enodnevni delavnice, ki so namenjene predstavitvi osnovnih področij, ključnih v fazi odločanja, priprave in načrtovanja vsake kvalitetne preнове. Namenjamo jih študentom kot spodbudo pri iskanju dodatnih znanj, strokovni javnosti ter vsem, ki jih načrtovanje in izvajanje preнове zanima. Več o Šoli preнове, vse o delavnicah in izobraževanjih najdete na www.sola-prenove.si.

Drugo obsežno področje delovanja združenja pa so skupne aktivnosti članic na področju promocije in trženja zgodovinskih mest. Zadnji dve leti smo sistematično izvajali aktivnosti in pripravljali nujno potrebne vsebine za izvajanje trženjskih aktivnosti, kar bo naša naloga v prihodnjem obdobju.

Leti 2018 in 2019 je Slovenska turistična organizacija razglasila za leti kulture v slovenskem turizmu, zato je bil in bo tudi v naslednjem letu velik del naših nalog namenjen promociji bogate kulture v zgodovinskih mestih, ki jih bomo izvedli v sodelovanju s STO. V letošnjem letu smo mesta v sodelovanju s STO že izvedla vrsto promocijskih aktivnosti doma in na tujem, ki se bodo nadaljevale tudi v

naslednjem letu: doma se mesta predstavljamo na večjih kulturno-turističnih prireditvah članic, na tujem smo se udeležili turistične borze v Berlinu in dveh turističnih sejmov v Münchnu in na Dunaju. Izdelali smo promocijske kataloge Mesta kulture, organizirali smo študijski obisk za italijanske novinarje, predstavnike turističnih agencij, blogerje, začeli smo snemanje 4 kratkih promocijskih videov o zgodovinskih mestih.

Eden večjih letošnjih promocijskih dogodkov je bil Slovenski dan kulture septembra v Bruslju, kjer smo predstavili slovenska zgodovinska mesta. Dogodek je bil zelo odmeven in dobro obiskan. Pri pripravi je aktivno sodelovala Občina Kostanjevica na Krki, v programu pa so med drugim sodelovali tudi predstavniki Galerije Božidar Jakac in člani Konzorcija cviček, ki so predstavili svoja vina.

Poleg preнове in turistične promocije v zadnjem času lahko govorimo še o tretjem področju našega delovanja, to je pridobivanje in izvajanje evropskih projektov. Junija 2018 smo končali projekt Digital stories of small historic towns – diStory z razpisa Ustvarjalna Evropa. Junija 2018 pa smo hkrati pričeli izvajati nov projekt z naslovom Young artists refreshing heritage sites – REFRESH, prav tako z razpisa Ustvarjalna Evropa, kjer je združenje celo vodilni partner. Ponosni smo, ker smo edina organizacija iz Slovenije, ki je na razpisu uspela kot vodilni partner. Namen projekta REFRESH je vključevanje in sodelovanje mladih umetnikov pri oživljanju kulturne dediščine, povezuje partnerje iz Španije, Italije, Romunije in Slovenije ter se zaključuje 31. decembra 2019.

To kratko predstavitev Združenja zgodovinskih mest Slovenije lahko zaključimo z besedami enega od županov mest članic, ki je dejal, da so mesta skozi vsa leta delovanja združenja dokazala, da znajo sodelovati in se dogovoriti o skupnih prizadevanjih, zato so in smo pri svojem delu tudi uspešna.

Spremljajte naše aktivnosti in spoznavajte naša lepa, mala, očarljiva zgodovinska mesta na www.zgodovinska-mesta.si

— Mateja Hafner Dolenc

foto: arhiv Združenja zgodovinskih mest Slovenije

ČLANICE NA SKUPŠČINI ZDRUŽENJA, 24. 10. 2018, V RADOVLJICI

Združenje zgodovinskih mest Slovenije

Združenje zgodovinskih mest Slovenije, ustanovljeno leta 2001, povezuje 17 občin, ki imajo na svojem območju velik del najkvalitetnejše kulturne dediščine Slovenije. Člani so že ob svoji ustanovitvi zapisali, da se zavedajo, da so mesta umetnostni zaklad in turistična privlačnost ter se povezujejo z namenom skupne promocije in ozaveščanja o pomenu kulturne dediščine za sedanji in prihodnji razvoj naroda in skupnosti.

V Združenje zgodovinskih mest Slovenije so tako povezana mesta: Celje, Idrija, Jesenice, Kamnik, Kostanjevica na Krki, Koper, Kranj, Metlika, Novo

mesto, Piran, Ptuj, Radovljica, Slovenske Konjice, Šentjur, Škofja Loka, Tržič in Žužemberk. Poleg mest pa so članice združenja tudi gospodarske družbe: Projektiva inženiring Piran, d. o. o., TMD INVEST, d. o. o. (Ptuj), Umarh, d. o. o. (Ptuj), Razvojna agencija Sora, d. o. o., Biro Mikroklima Medard Hafner, s. p. (Škofja Loka), Gea Consult, d. o. o. (Škofja Loka), Grad Art, d. o. o. (Ljubljana), BSC, d. o. o. (Kranj).

Delovanje združenja sega na dve ključni področji: izobraževanje in osveščanje o pomenu kulturne dediščine, ohranitve in oživitve starih mestnih jeter ter izvajanje preнове in ohranjanje kulturne

Američan in Kostanjevica

Obstajajo določeni kraji, ki so tako posebni in porajajo takšne občutke, da pritegnejo našo pozornost in ostanejo v naših mislih, kot da bi nas ljubeznivo preganjali. Takšen kraj je Kostanjevica na Krki. To majhno mesto je v celoti obkroženo z reko Krko, zaradi česar je nepopisno barvit otok. Povezana je z dvema ozkima mostovoma, ki otok kot membrani povezujeta s kopnim. Nahaja se v osrčju Dolenjske v Sloveniji. Nemogoče je, da bi jo zamenjali za drug kraj, če jo opazujemo z neba, pri čemer je najbolj razvidna njena specifična geografska struktura, ali pa jo nemara opazujemo s kopnega oziroma s čolna, kot sem jo opazoval jaz.

S Kostanjevico me veže posebna vez. Tukaj sem imel poročno slavo in civilno poroko; iz nobenega drugega posebnega razloga kot dejstva, da sva z ženo bila mnenja, da ti tukaj zastane dih in da je Kostanjevica ljubka in primerna, da jo najini gostje iz tujine obišejo, če so si že vzeli čas za polet sem z drugega konca sveta, da bi proslavili najin zakon. Pred kratkim sva z ženo spet obiskala Kostanjevico, sedaj z dvema malima otrokoma. Tokrat sva jo doživljala z drugačne perspektive.

Jedli smo v gostilni Žolnir, gostišču na robu mesteca, kjer sva imela poroko pred desetimi leti. Med tem časom jo je doletel požar, ampak so jo v celoti obnovili. Vsi v družini, ki vodijo gostilno, so zelo prijazni in gostoljubni. Ponujajo hišne specialitete, tudi zelo alkoholizirano in razkošno hišno kavo, ki je sama po sebi obrok. Najini hčerki sta prvič poskusili ocvrte žabje krake (ki so veliko bolj okusni, kot bi pričakovali), restavracija pa ima tudi igrišče za otroke, kar je bilo zelo dobrodošlo. V mislih sva se spominjala najine poroke, na kateri je nastopala največja rock zvezda v Sloveniji, Vlado Kreslin – bil je eden izmed gostov, vendar se je kar pridružil

poročnemu bendu, kar je bilo najinim gostom iz tujine zelo všeč (tudi slovenski gostje so bili več kot zadovoljni). Na tem potovanju smo se nastanili v prečudovitem apartmaju družine Žolnir, visoko na hribu s pogledom na mestece in s strmim razgledom na desetine kilometrov v daljavo, posuto z vinogradi, kjer večinoma raste grozdje za cviček, lokalno posebno vino. Priznam, da je cviček dobrega okusa – če pričakuješ vino tradicionalnega okusa, lahko doživiš presenečenje. Bolj je podoben nečemu, kar spominja na vino, pogasi žejo in se nevarno nagiba

V mojem srcu in spominu bo Kostanjevica vedno na posebnem mestu, pa ne samo zato ker sva se tukaj poročila, temveč tudi ker je unikatna in se te njena lepota dotakne.

k okusu kisa. Vseeno priznam, da sem naletel tudi na cviček, ki mi je bil precej všeč, ko sem končno doumel, da ne gre za vino, kot sem ga vajen (bogato, z božanskim občutkom v ustih, suho, grozdnato), temveč gre bolj za vinu podobno popularno pijačo, podobno špricarju. In po vseh pričevanjih najboljši cviček prihaja ravno iz Kostanjevice, zato ga je tu res treba poskusiti.

Prava poslastica je bila, da sem svoji hčerki pripeljal v umetnostno galerijo nekdanjega samostana, kjer je potekala najina civilna poroka. Galerija Božidar Jakac ima tudi gotsko cerkev, ki učinkuje veliko bolj poduhovljena kot razsipno opremljene baročne cerkve, ki jih najdemo v večini dežele. Zunanji del

galerije krasijo posejane skulpture *Forme vive*, notri pa nas pričaka osupljiva zbirka slik in kipov skupaj z večplastnim muzejskim kompleksom (stavba kot takšna, zunanje skulpture *Forme vive* in notranja zbirka) in vse skupaj je zelo posebno, unikatno v Sloveniji in, lahko rečem, na svetu. Utrjen vhod je roza barve, s tako igrivimi kot tudi strašljivimi freskami, ki slavijo zmage nad Turki, celoten kompleks pa spominja na pravljичen grad iz Disneyjevega filma.

Najpomembnejša stvar tega obiska pa je bilo veslanje po rokavu reke, ki obkroža otok. Moji hčerki in celo moj pes so oboževali to prvo izkušnjo veslanja. Z ženo pravzaprav še nikoli prej nisva veslala, zato se je čoln malo majal sem ter tja, vseeno pa je bilo čudovito ogledati si zunanji obroč mesteca s perspektive, ki so jo stoletja imeli prebivalci in obiskovalci mesteca. Ravno tako smo bili prijetno presenečeni nad dobrodoščico tamkajšnjih prebivalcev. Na primer tam, kjer so izposojali čolne, so jih preprosto pustili privezane, ampak ne zaklenjene, zraven pa je bila telefonska številka, kamor smo jih

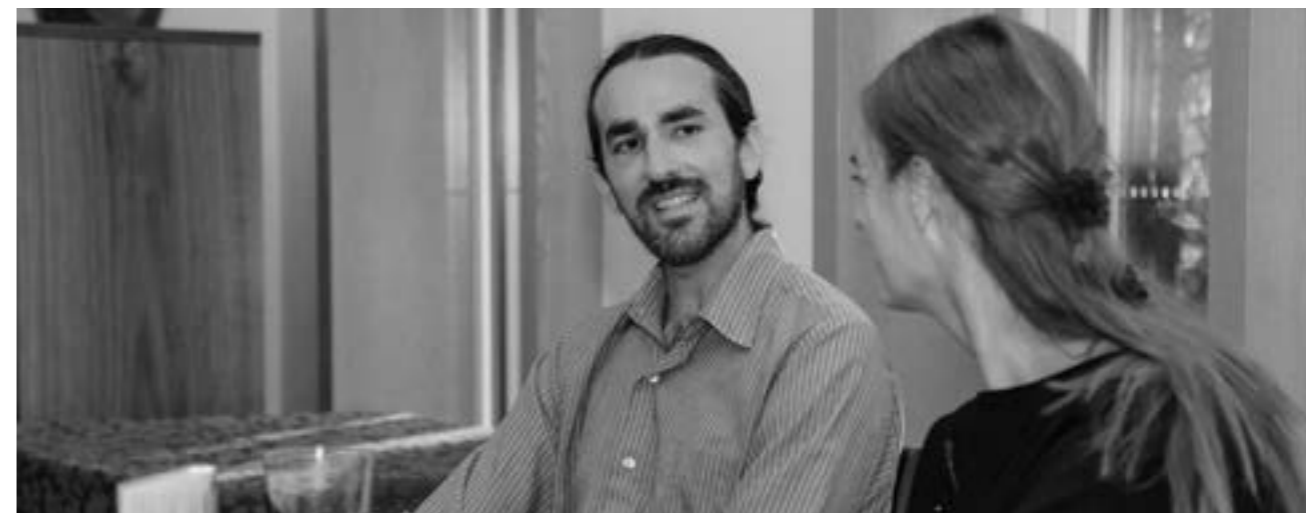
lahko poklicali. Bilo je izven delovnega časa, toda lastnik je poslal hčerko s kolesom, da nam je dostavila rešilne jopiče, na koncu pa ni želel vzeti plačila za izposajo čolnov. Nato nas je lastnikova žena pričakala na pomolu, da nam je pomagala pri izkrcanju s čolna (kar bi lahko izpadlo precej smešno, saj smo ugotavljali, kako bi logistično čimbolj uspešno privezali čoln in z njega spravili dva otroka ter psa, brez da bi popadali v reko).

V mestecu je v neposredni bližini tudi krasna kraška jama, ravno tako pa mestece ponuja številne dnevne izlete, zato je priporočljivo tukaj preživeti več dni, nato pa se odpraviti raziskovat spodnjo regijo Slovenije. V mojem srcu in spominu bo Kostanjevica vedno na posebnem mestu, pa ne samo zato ker sva se tukaj poročila, temveč tudi ker je unikatna in se te njena lepota dotakne.

— Noah Charney

prevod: Andreja Kališnik

foto: Goran Rovar

Noah Charney je bil rojen v New Havenu v Connecticutu in sedaj že nekaj let živi v Kamniku. Njegov prvi poklic je umetnostni zgodovinar in je specialist za krajo umetnin, je pa tudi pisatelj strokovnih knjig in svetovne uspešnice, romana *Tat umetnin*, njegova prodaja se meri v izjemno visokih nakladah. Je tudi predavatelj, pisec scenarijev, mož, oče ter človek, ki je zaljubljen v Slovenijo. Kot sam pravi, je njen »cheerleader«, veliki promotor. Lani je izšla njegova *Slovenologija: življenje v najboljši deželi na svetu in popotovanje po njej*, ki jo lahko opišemo kot spominsko esejistiko z uporabnostjo vodiča in prinaša 38 besedil, ki so bila prvotno objavljena v tujih publikacijah. Knjiga je istočasno izšla tudi v angleškem izvirniku, z uporabnimi osnovnimi informacijami o Sloveniji, ki so zanimive za tuje bralce.

Poleti smo ga povabili v Kostanjevico. Na pogovoru nas je očaral in prepričal s svojo iskrenostjo, preprostostjo, razgledanostjo in zdravim optimizmom. Zabaval nas je s svojo posebno, odlično slovenščino in s peripetijami, ki so se mu zgodile ob spoznavanju našega načina življenja. Njegov zapis je nastal po tem srečanju in gotovo ga bo v angleškem izvirniku razširil tudi drugod po svetu.

Nicole Kuplenik: Kostanjevičanka v Luksemburgu

Kaj te je odneslo v tujino, koliko časa si že tam, kaj počneš?

V Luksemburgu z družino živim že dobrih trinajst let. Odpravili smo se dokaj nenačrtovano. Je bila ravno priložnost in smo jo zgrabili. Delam pa v Evropskem parlamentu.

Kakšen je bil prvi stik z novo državo, kako si jo doživljala? Kako si se vključila v življenje?

Bila je ljubezen na prvi pogled. Ko smo se pripeljali skozi predor pri Schengnu, se nam je odprl pogled na valovito zeleno pokrajino, skoraj kot doma. Navajali smo se kar dolgo, a razlike so res v drobnih rečeh.

Kako odprti so ljudje in kako sprejemajo tujce?

V vseh teh letih nisem imela skoraj nobene negativne izkušnje, pa nas je tujcev malodane polovica ljudi v državi. Zavedajo se, da prišlek s seboj prinese vse, kar ima najboljšega. Dobro poznajo svet in Evropo. Ko me je nekdo vprašal, od kod smo, sem pričakovala običajni odziv »aha, Bratislava«. Dobila sem pa: »Nekoč sem bil v Ormožu na gozdarskem seminarju. In kremne rezine na Bledu so odlične.«

Kako bi primerjala življenje v Sloveniji in v Luksemburgu? Lahko potegneš kakšne vzporednice in navedeš največje razlike?

Rekla bi, da imamo veliko skupnega. Obe državi sta manjši in obe na zgodovinskem in zemljepisnem prepihu, krajina je nekoliko podobna nekaterim našim, imajo močno kmetijstvo. Precej so vezani na sosednje države. Razlika pa je po mojem predvsem

v miselnosti, v pristopu do stvari. Resno jemljejo na primer Evropsko unijo in svoje mednarodne obveznosti, močno dejavni so na humanitarnem področju.

Kaj ti je v Luksemburgu najbolj všeč in kaj bi priporočala nekomu, ki potuje tja, naj si ogleda, doživi?

Veliko je pohodnih in kolesarskih poti, bogata kulturna ponudba v vseh zvrsteh (in jezikih). Stari del glavnega mesta je vpisan v Unescovo dediščino: po sredi ga seka globoka dolina, v pečinah pa so ogromne vojaške kaverne. Imajo pestro ponudbo svetovnih kuhinj. Na ulici lahko srečaš praktično ves svet in milijon jezikov. Na cesti mi je zelo pogodu njihova uvidevnost do pešcev in kolesarjev. Trobiti ni vljudno in med vozniki je navada, da se za vsako izkazano prijaznost zahvališ.

Kaj najbolj pogrešaš iz Slovenije?

Pred nekaj leti bi rekla da vreme, ampak zadnje čase imamo celo več sonca kot vi. Narave je sicer veliko, ampak ne neokrnjene in divje, ker je večina urejenih (ograjenih) kmetijskih površin. Kadar potrebuješ mojstra za kaj tehničnega, si lahko samo vesel, če zna angleško. Drugače je treba naštudirati potrebne izraze v nemščini ali francoščini. V uteho je, če imaš denimo avtomehanika iz nekdanje Jugoslavije, da se lahko normalno dogovoriš.

Kako ohranjaš stik s Slovenijo in domačimi, kako pogosto se vračaš v domovino?

Vračamo se bolj poredko, z domačimi se slišimo predvsem po telefonu.

Katere navade od doma ohranjaš tudi v svojem življenju v tujini?

Takole daleč od doma postanejo pomembne domače drobnjarije: slovenske knjige in glasba, sladkarije iz Mercatorja in podobno. Nikoli na primer nisem bila ljubiteljica potice, tu sem se jo pa naučila speči.

Kako vidiš Kostanjevico, ko jo opazuješ od daleč in kakšna se ti zdi, ko prideš na obisk? Se je v času, odkar živiš stran, po tvojem mnenju veliko spremenilo?

Vtis imam, da so ljudje čedalje bolj uvidevni in solidarni med seboj. To je zelo pomembno. Glede novih idej in dobrih pobud imajo manjše občine vsekakor prednost, ker se ljudje poznajo in si lahko res pomagajo. Še vedno pa je kraj enako pristen, kot je bil vedno. Ohranite to!

Potovanje vesoljskega dvornega kuharja po kostanjeviških gostilnah, 1. del

Na nebu je zasijala zvezda, utrinek. Kar naenkrat je sredi Krakovskega gozda odjeknil močan zvok. Veter je z ribjega drstišča prinesel nenaraven zvok. Tisti, ki so bili na mrzlo jesensko noč pokonci, so lahko za trenutek videli tudi visoke zelene snope svetlobe. Če bi se tisti trenutek sprehajali po Krakovskem gozdu, bi lahko videli dim, kako vihti med drevesi, se pase kot lisica, iskajoč zajce, smeti in miši.

Na Zemljo je skoraj s svetlobno hitrostjo čez črvino priletel artefakt iz daljnega vesolja ...

Naslednji dan, ko se jutro še ni dobro naredilo, so v majhnem mestecu obdanem z gozdovi in hribi ljudje že srebal kavo. Jutranji pogovor je tekkel o nočnem puku. Ljudje so govorili, da je bil to ognjemet za rojstni dan, naslednji so govorili, da je nekdo ponoči delal nekaj na "črno", spet tretji so krivili svojega soseda, ki, že odkar si je postavil hišo v naselju, ne da miru s svojimi nočnimi dogodivščinami.

Na lepo jutro je v Malvo pripešal nizek mož v zelenem puloverju in rdečih hlačah. Sumničavi pogledi so mu sledili do zadnjega koraka. V nevsakdanji opravi se je po Kostanjevici sprehajal čisto pravi vesoljec, ki je ponoči pristal v Krakovskem gozdu! Toda zakaj bi se nekdo iz daljnega vesolja podal na tako dolgo pot na Zemljo? Razlog je preprost. Našemu vesoljskemu gospodiču je po intergalaktičnih novicah v uho prišla vest, da se v

tem majhnem mestecu skriva nekaj edinstvenega. In ker se bliža rojstni dan Ivana Intergalaktičnega III., mu kot dvorni kuhar mora za njegovo 763. obletnico vladanja pripraviti nekaj posebnega.

Ko se je možicelj usedel v kot in udobno namestil, je do njega prišla nasmejana in prijazna natararica ter ga povprašala, kaj želi spiti. Možicelj je okleval do zadnjega, saj ni vedel, kaj naj naroči, ubožec je bil prvič na Zemlji. Na koncu se je odločil in je rekel, da bo isto kakor gospodje za šankom. Gospodje so mu v znak spoštovanja pokimali. Pred njega je prej kot v tlesku prstov priletela omamna kava in šilce kratkega. Možicelj je oboje previdno poskusil in zardel od prijetne postrežbe in čudovitih okusov. Sam pri sebi si je mislil: »O, ko bi le gospod Ivan III. videl in okusil tole.« Na skrivaj je vzel svoj intergalaktični signalizator in svojim sodelavcem hitro poslal fotografije začetka svojega popotovanja, s tretjim ušesom pa je poslušal modre besede starejših gospodov. Ker je na njegovem domačem planetu povprečna temperatura krepko pod ničlo, je za trenutek stopil na zrak, da se malo ohladi. Zunaj je opazil mladeniče, ki s pomočjo posebnih palčk puhajo dim. Tudi on je želel to poskusiti, zato je stopil do njih in jih prosil za eno palčko. Ko je prvič prižgal in vdihnil to posebno paličico, je nenadzorovano kašljal. Rekel si je, da določeni zemeljski užitki le niso za gospoda Ivana III. >

Njegova pot po kostanjeviških gostilnah se je šele dobro začela. Vzel je svoje stvari, se zahvalil, zelo pohvalil postrežbo in se odpravil proti Green baru. Usedel se je za prvo mizo pred vhodom, od tam je lahko opazoval dogajanje na ulici. Videl je otroke, kako hodijo v knjižnico, videl je mladenke in mladeniče s čudnimi inštrumenti ter kup dobrih avtomobilov. Njegov čudovit začetek dopoldneva v Malvi je dodatno nagradil kapučino s prelivom v obliki rožice. Na tem kraju se je odlično zлил z okolico, saj si je za zemeljsko človeško obliko izbral starčka z velikimi naočniki. Tudi tukaj je pogovor tekel o včerajšnjem piku v Krakovskem gozdu. Tudi sam se je spretno vključil v debato in poleg nočnega poka izvedel vse o človeški anatomiji, bolezenskih stanjih, aktualni politiki, podvigih gasilcev, prehranjevalnih navadah sosedovih mačk in najnovejše trače. Od navdušenja je želel videti še več, spoznati katerega izmed prijetnih meščanov in tudi kaj dobrega jesti!

Naročil je še en kapučino, ga hitro spil in se z lačnim trebuščkom odmajal v Picerijo Otok. Ko je pobiral posluške v Green baru, je o piceriji slišal samo dobre stvari. Slišal je celo, da je lastnik zelo vpliven mož. Ko je prišel na s soncem obsijano teraso, je začutil pretok nove energije. Pri mladi gospodični je naročil

pico z imenom *Toskanjevica*, saj mu je ona tako tudi svetovala. Še nikoli ni jedel kaj takšnega kot pico, zato je rahlo neučakano poskakoval za mizo. Ko je pica prišla na mizo, je naredil prvi ugriz in od navdušenja so mu poskočile tipalke! Skoraj bi mu odfrčale njegovo lasuljo, s katero je prikrival svojo identiteto. Pred picerijo se je pripeljal velik siv avto. Bil je lastnik. Vesoljski možicelj je previdno pristopil do njega in ga začel spraševati po izvrstnem receptu. S šefom sta načela pogovor o vseh domačih in dobrih sestavinah v pici, ki je trajal celo debelo uro. Naš vesoljski kuhar si je vse sproti spretno zapisoval do zadnje malenkosti, da mu kaj ne uide.

Ker na njegovem planetu čas teče počasneje, je bil že zelo utrujen. S svetlečimi tipalkami se je odpravil na pot do svojega plovila v Krakovski gozd, vmes je srečal še skupino pohodnikov, ki so raziskovali naravne danosti Kostanjevice. Ko je prispel do svojega plovila, je izklopil tehnologijo nevidnosti, iz žepa potegnil intergalaktični signalizator in poklical na domači planet. Sporočil je, da mora svoje potovanje zaradi preveč okusnih stvari še malo podaljšati. Saj vendar biti kraljev kuhar, ni kar tako!

— Nejc Jordan
grafika: Matic Petrič

Priložnosti za gibanje in druženje

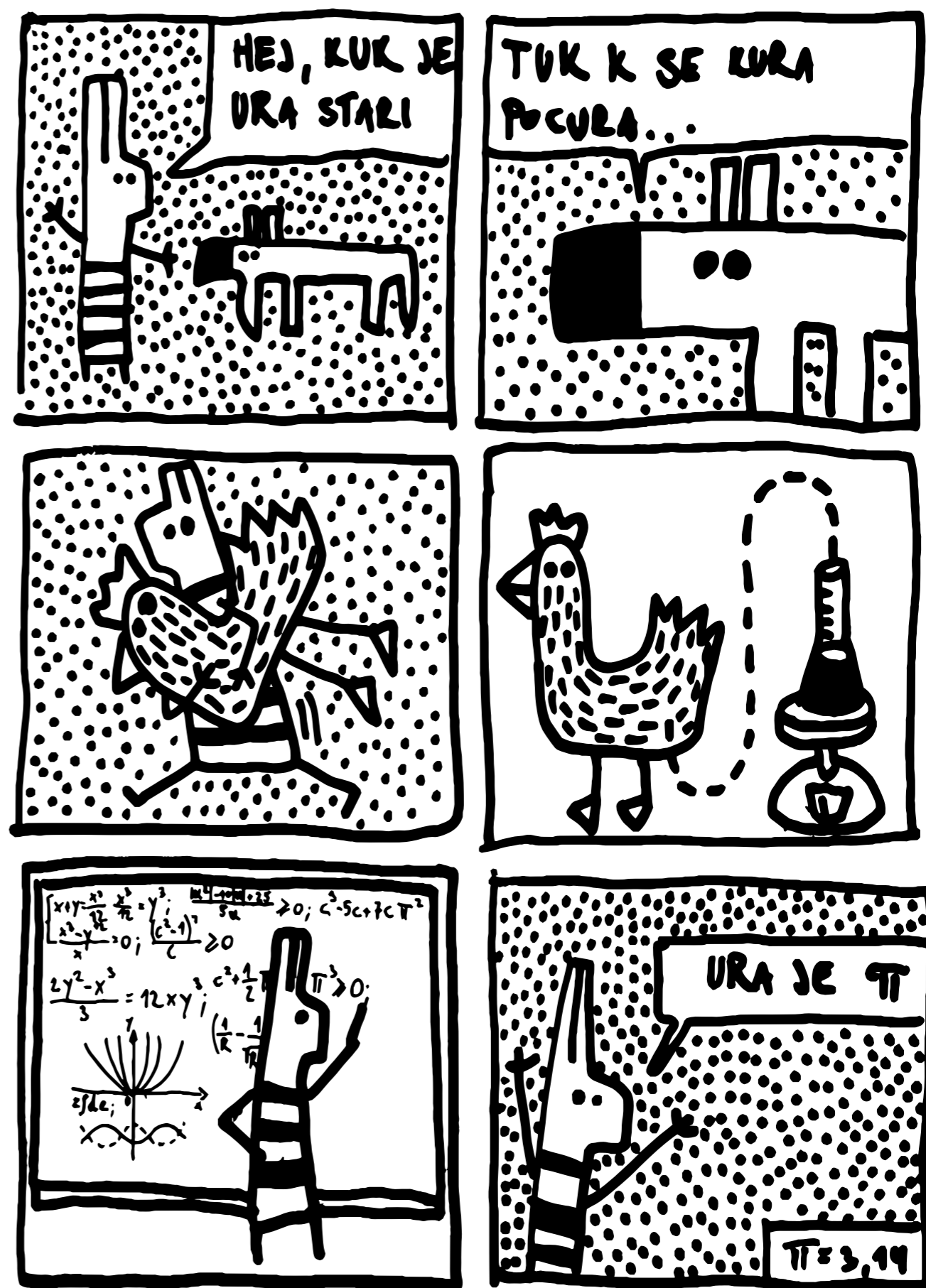
Ponedeljek	19.15	osnovna šola	PILATES
Torek	17.00	knjižnica	PRAVLJIČNA URICA PRI KOSTANJEVEM ŠKRATU
	19.30	osnovna šola	JOGA
Sreda	18.00	osnovna šola	VADBA ZA HRBTENICO
	18.00	osnovna šola	ZUMBA
	18.00	zdravstvena postaja	TELOVADBA KORONARNIH BOLNIKOV
	19.15	osnovna šola	PILATES
Četrtek	16.00	knjižnica	ROČNA DELA
	20.00	osnovna šola	KOŠARKA ZA REKREATIVCE
Petek	18.00	zdravstvena postaja	TELOVADBA KORONARNIH BOLNIKOV
2. in 4. nedelja v mesecu	8.00 – 10.00	mestna tržnica	PONUDBA LOKALNIH PROIZVODOV
Vsak zadnji ponedeljek v mesecu	8.00	pred knjižnico	PONEDELJKOVI POHODNIKI

Pihalni orkester
Kostanjevica na Krki Vas
toplo vabi na

božično-novoletni koncert
ter na osrednjo občinsko prireditev ob dnevu samostojnosti in enotnosti,

ki bo v **sredo**,
26. decembra 2018,
ob 18 uri v telovadnici
Osnovne šole Jožeta
Gorjupa. Slavnostna
govornica bo Mirana
Likar Baželj.

Veselim se
snidenja z Vami!

KRT

#kostanjeviški **instagram**

@adamjordan

@landestrost

@errolflynn

@emajevšnik

@okkostanjevicanakrki

@maticpetrič

Hvala vsem, ki ste delili fotografije. Vabljeni k sodelovanju na mail kostanjeviske.novice@gmail.com.